Szombathelyi Weöres Sándor Óvoda
9700, Szombathely, Márton Áron utca 58. Tel.: 06-20/503-8514
E-mail.:fuzine.zita@weoresovi.szombathely.hu

OM AZONOSÍTÓ: 036472

SZOMBATHELYI WEÖRES SÁNDOR ÓVODA

PEDAGÓGIA PROGRAM

9700 Szombathely, Márton Áron u.58.

Tartalom

1. BEVEZETŐ 4

2. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR 6

3. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI 8

4. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA 9

4.1. Az óvoda szűkebb és tágabb környezete 9
4.2. Tárgyi adottságok és feltételek 9
4.3. Óvodánk eszközrendszere 11
4.4. Személyi feltételek 11
4.5. Nevelési programunkhoz szükséges személyi feltételek és speciális igények 13

5. HELYI NEVELÉSI ALAPELVEK, ÉRTÉKEK, CÉLKITŰZÉSEK 15

5.1. Programunk küldetése - filozófiája 15
5.2. Gyermekképünk 16
5.3. Óvodaképünk 17
5.4. Nevelési programunk célja 18
5.5. Alapelveink 19
5.6. Nevelőmunkánk értékei 20
5.7. Óvodánk szervezeti felépítése 22

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI 23

6.1. Az óvodai nevelés általános feladatai 23
6.2. Egészséges életmód alakítása 23
6.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés 31
6.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 38

7. AZ ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELDATAI 45

7.1. Játék 45

7.2. A külső világ tevékeny megismerése 48
7.3. Verselés, mesélés 55
7.4. Ének, zene,népi játék,tánc 58
7.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka 62
7.6. Mozgás 66
7.7. Munka jellegű tevékenységek 70
7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás 73
7.9. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére 76

8. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI, A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK 79

8.1. Gyermekvédelmmel összefüggő pedagógiai feladatok 79
8.2. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek . 81
8.3. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése .. 82

9. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK 94

10. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI 95

10.1. A csoportszervezés elvei 95
10.2. Napirend 95
10.3. Az óvoda szakmai dokumentumai 98
10.4. Óvodánk kapcsolatai 99

11. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEINK 105

12. ELLENŐRZÉS, MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS ÓVODÁNKBAN 108

12.1. Ellenőrzés 108
12.2. Mérés 110
12.3. Értékelés 112

13. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Bevezető

"Ha a jövő évről akarsz gondoskodni - vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz - ültess fát,
Ha terved egy életre szól - embert nevelj!"
(Kínai mondás)

A társadalmi változások hatására az óvodapedagógiában is folyamatosak napjainkban a pedagógiai megújulási törekvések.

A megújulási folyamatban a magyar óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszihológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építenek. Ezek Magyarország Alaptörvényének értékeit és a Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározzák a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Óvodai nevelésünk fő vezérelve a **gyermekközpontú szemléletmód**, a gyermeket – mint fejlődő személyiséget - megillető szeretteljes gondoskodás és különleges védelem. Valljuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodának csak kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepe van. Az óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség harmonikus fejlődése érdekében, annak teljes kibontakoztatásának elősegítésére irányul, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen az általunk nyújtott színvonalas nevelésben.

Biztosítjuk a fészekmeleg, óvodai légkört, melyben minden gyermeket elfogadunk, szeretettel és megértéssel veszünk körül. Programunk fő törekvése, hogy a gyermeki tapasztalás, munkálkodás, az önálló felfedezés lehetőségének biztosításával harmonikusan fejlesszünk minden gyermeket, figyelembe véve a sajátos nevelésű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is.

Az óvoda lehetőségeire és nevelőtestületünk szakmai és emberi értékeire építünk, és az évek során kialakult helyi pedagógiai gyakorlatra, az együttgondolkodás kialakulása közbeni tapasztalatokra támaszkodunk.

Pedagógiai programunkat a magyar óvodapedagógia és neveléstörténet hagyományaira, értékeire és az Alapprogramra építve készítettük el, biztosítva az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését. Megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Igazgató

2. Jogszabályi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- A Kormány 77/2025 (lV.15.)Korm rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról - 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről
- 2023 évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

- 277/1997. (XII.22.) kormányrendelet a pedagógus – továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

3. Az óvoda jellemző adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Szombathelyi Weöres Sándor Óvoda

Az intézmény címe, és elérhetősége:

Székhely: 9700 Szombathely, Márton Áron u. 58.

Tel.: 94/312-881; 06-20/503-8514

Az óvoda fenntartója, címe, elérhetősége:

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata

9700 Szombathely, Kossuth L. u. 1-3.

Tel.: 94/520-100

A pedagógiai program alkotója: a Szombathelyi Weöres Sándor Óvoda igazgatója és nevelőtestülete

Elfogadója: Nevelőtestület

Pedagógiai Programunk az óvodai nevelés országos alapprogramjára épül.

4. Az óvoda bemutatása

4.1. Az óvoda szűkebb és tágabb környezete.

Környékünkre jellemző a családi házas beépítés. Korábban zárt falusi közösséget alkottak az itt élő emberek. Hagyományainál fogva ez a városrész a mai napig megőrizte a falusi élet és viselkedésmód egy részét. A közelben megépülő lakótelep, lakóparkok, és az újonnan betelepülő lakosok hatására nyitottabbá váltak a modern, városias életmód felé.

Az óvodánkhoz tartozó gyermekek többsége családi házban, és a lakóparki társasházakban lakik.

Életszínvonaluk alakulására jellemző a differenciálódás. A vállalkozói rétegé az átlag életszínvonalon felüli, míg a gyermeküket egyedül nevelő, vagy nagycsaládból érkező gyermekek életkörülményei átlagosak.

Ezért nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekvédelmi munka hatékonyságára.

4.2. Tárgyi adottságok és feltételek

Óvodánk épülete újnak mondható (1993-ban épült), melyhez nagyméretű, bekerített parkosított udvar tartozik.

Az óvoda csoportjainak száma 3.

A gyermekcsoportok szerkezete: 3 vegyes csoport

A **csoportszobák** mérete és megvilágítása megfelelő, az óvodai rendezvények alkalmával összenyithatóak.

A csoportok bútorai gyermekméretűek, modernek, esztétikusak. A csoporttermek egyéni arculatát a bútorok és textíliák színének összehangolásával teremtettük meg. A kiegészítő eszközöknél,

díszítő elemeknél törekedtünk a természetes anyagok alkalmazására.

Mindhárom csoporthoz külön öltöző és mosdóhelyiség tartozik. Felszerelésük és berendezési tárgyaik gyermekméretűek, biztonságosak és a csoportok létszámának megfelelőek.

Az óvoda megfelelő méretű tornateremmel rendelkezik, a szertárban jó minőségű mozgásfejlesztő játékok, tornaszerek vannak.

A megbetegedő gyermekek részére elkülönítő, és orvosi szoba is van kialakítva.

Az épület középpontjában nagyméretű aula van, ebből lehet megközelíteni az óvoda többi helyiségeit.

Óvodánk alkalmazottai részére a tetőtérben kialakított közösségi helyiség, öltöző, mellékhelyiségek, zuhanyzó is biztosítja a megfelelő munkakörülményeket.

Egyéb helyiségek: nevelői szoba, iroda, szertár, raktárak, udvari raktár, kazánház, udvari játéktároló faházak.

Óvodánk melegítőkonyhával és a hozzá tartozó mosogatóhelyiséggel rendelkezik.

Az összes helyiség energiatakarékos világítótesttel van felszerelve. Az épület fűtését egyedi gáz-központi fűtéssel biztosítjuk, mely az előző években energiai takarékos kazán cseréjével lett korszerűsítve. A padlózat minden helyiségben a rendeltetésnek és a biztonsági szempontnak megfelelő minőségű.

Udvar: mérete a 3 csoport igényeinek megfelelő, tágas. Pázsittal borított, jó minőségű, biztonságos mozgásfejlesztő játékokkal van felszerelve. A gyermekek sokféle játéktevékenységét babaház, csúszdás mászóvár, homokozó, rugós játékok, kosárlabda játékok, és egy műfüves focipálya szolgálják. Veteményeskertet és virágágyásokat is alakítottunk ki, melyeket a gyermekekkel közösen gondozunk.

4.3. Óvodánk eszközrendszere

Az óvoda udvarának játékai: fából készült mozgásfejlesztő eszközök, melyeket az évek során folyamatosan lecseréltünk, megújítottunk, mára az Eu előírásainak megfelelő játszóudvarral rendelkezünk. A meglévő egyéb játékeszközök folyamatos kiegészítése, fejlesztése szükséges. A gyermekek udvari munkájához szükséges eszközök is részben biztosítottak.

Az óvoda kéziszer és sportszerellátottsága megfelel a törvény mennyiségi előírásainak, ezek minőségi és mennyiségi fejlesztése folyamatosan történik.

A csoportok játékeszközei a játéktevékenységekhez alapvetően biztosítottak, folyamatos pótlásuk szükséges.

A gyermekek által használt tárgyi felszerelések, eszközök elhelyezésénél a hozzáférhetőség mellett különös figyelemmel voltunk a gyermekek biztonságára.

Az ábrázolás és kézimunka eszközeit a három csoport részben felváltva használja, így az alapvető eszközellátottság biztosított. Gondot okoz a természetes anyagok beszerzése (szizál, háncs, rafia, méhviasz, gyapjú, agyag...) magas áruk miatt, melyben az óvoda mellett működő alapítvány támogatásával segítünk.

Óvodánk könyvállománya az utóbbi években szakmai és, a környezeti neveléssel kapcsolatos, természettudományos ismereteket tartalmazó, növényekről, állatokról szóló könyvekkel bővült. A csoportokban lévő gyermekkönyvek bővítése, újítása is folyamatos.

4.4. Személyi feltételek

Az óvoda dolgozóinak végzettsége és létszáma adott a mindennapi nevelő és fejlesztőmunkánk magas színvonalú végzéséhez.

Végzettségüket tekintve felsőfokú, főiskolai végzettséggel, szakvizsgával rendelkeznek, az óvodapedagógusok számos

továbbképzésen, szakmai megújulást segítő tanfolyamon vett - vesz részt folyamatosan.

Az óvodában nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára

Az óvoda teljes nyitvatartása alatt óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

A pedagógiai önállóságot biztosítja, hogy az óvoda élén szakmailag független intézményvezető áll.

Az óvónői párok kialakításánál elvünk, hogy kezdő óvodapedagógus lehetőleg hosszabb szakmai gyakorlattal rendelkező óvónő mellé kerüljön.

Ugyancsak fontos szempont, hogy csoportonként egy stabil óvónő legyen (várható hosszabb távollét: szülés, továbbtanulás, nyugdíjazás...). A lehetőségek függvényében biztosítjuk, hogy a párok huzamosabb ideig együtt dolgozzanak.

A nevelómunkát közvetlenül segítő alkalmazottaknak elfogadó, segítő, támogató attitűdje éppúgy modellt, mintát jelent a gyermekek számára, mint az óvodapedagógusoké.

Jelentős szerepük van a foglakozási eszközök elkészítésében és karbantartásában, a higiénikus és balesetmentes környezeti feltételek biztosításában.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Egyéb alkalmazottak, mint óvodatitkár, mosónő, karbantartó, és pedagógiai asszisztens segítik munkánkat.

Nevelőmunkánkat támogató **külső szakemberek**: logopédus, gyógypedagógus, pszichológus és szociális munkás, akik több óvodával közösen végzik a gyermekek fejlesztését.

A gyermekek egészségügyi ellátását egy gyermekorvos és egy védőnő látja el a mindenkori törvényi és önkormányzati szabályozásoknak megfelelően.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
A veszélyeztetett gyermekek érdekeit intézményi szinten képviseli a gyermekvédelmi felelős és a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársa.

A mingráns, hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeivel kapcsolatban feladatunk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

4.5. Nevelési programunkhoz szükséges személyi feltételek és speciális igények

Az alábbi eszközök megléte alapvetően szükséges programunkhoz: távcsövek, mikroszkóp, nagyítók, csipeszek, iránytűk, üveg és műanyag fiolák, elemlámpák, gyűjtő dobozok, szelektív gyűjtésre alkalmas tárolók – kosarak, akvárium - terrárium, lexikonok, tudományos és természettudományos folyóiratok.

Ugyancsak programunkban szerepel a kisállattartás és állatgondozás feladatainak gyakorlása. Ehhez szükséges: akvárium eszközeinek meghibásodás függvényében történő cseréje, haleledel, algairtó és fertőtlenítő folyadék, madáretetéshez magvak, madáreleség beszerzése.

Az általunk termelt, vásárolt vagy közösen szedett zöldség és gyümölcsfélék feldolgozásához és tartósításához eszközökkel rendelkezünk (minitűzhely, aszaló, turmix gép).

Óvodánk egy csoportjában **erdőpedagógiai program** kidolgozása van folyamatban, melynek alkalmazásához a személyi feltételekkel rendelkezünk. Eszközkészleteinket folyamatosan bővítjük, az elhasználódottakat pedig megújítjuk, szakai kapcsolatainkat a lehetőségeinket figyelembe véve keressük, fejlesztjük.

A **KNEIPP módszer** alkalmazásához szükséges eszközökkel rendelkezünk: mosdókesztyűk, lavórok, törölközők .

Meglévő eszközeinket pályázati tevékenységből, felajánlásokból, és az óvoda alapítványa segítségével fejlesztettük, és egészítettük ki. A napi használat során amortizálódott eszközök pótlása évente szükséges.

5. Helyi nevelési alapelvek, értékek, célkitűzések

5.1. Programunk küldetése - filozófiája

Óvodánk a város peremkerületében, falusias környezetben van, 1993-ban épült intézmény. Korábban méreteinél fogva egy családi ház benyomását keltő intézmény a gyermekek otthoni, megszokott környezetéhez volt hasonló. Az épület a 2017-es óvodafejlesztés következtében alapterületileg megnövekedett, udvara kitágult, mégis megőrizte családias jellegét. Tágas, pázsittal borított udvar tartozik az épülethez, melyet az évek során az óvoda dolgozói a szülőkkel, illetve támogatásukkal szépítenek, újítanak folyamatosan. Az udvaron új helyen kialakított kiskert a gyermekek növénygondozási munkáinak színhelye. Szintén itt kapott helyet a KNEIPP száraz taposó, mellyel a gyermekek egészségmegőrző tevékenységéhez járulunk hozzá - idővel szeretnénk kiagészíteni a vizes terápia eszközeivel is. Az óvodához közeli dísznövénytermesztő, vadász és környezetvédő szakiskola is a gyermekek ismeretszerzési lehetőségének színhelye, akikkel közös rendezvények alkalmából működünk közre. A közeli erdő, mely karnyújtásnyira van hozzánk rendszeres lehetőséget biztosít a természet és a gyermekek kapcsolatának elmélyítésére.

2009-ben nyertük el először a „**Zöld óvoda**”és a „**Madárbarát Kert**” címet, mely szellemiséget azóta is képviseljük. Az erdőpedagógiai- és madarászovis foglalkozásokat külső szakemberek és képzett óvodapedagógusunk segítségével szervezzük.

Gyermekeinkkel megszeretettük a gyaloglást és a szülőket is bevonjuk kirándulásainkba, túráinkba. Hagyománnyá vált az évvégi szülőkkel közös kirándulás, melynek célja szülőföldünk szépségeinek, a még hagyományos népi mesterségek, foglalkozások és jellegzetes magyar állatvilág megismertetése.

Programunkban a **természet és a gyermek kapcsolatára** helyezzük a fő hangsúlyt.

Óvodánk kedvező földrajzi adottságaiból és óvodapedagógusaink személyiségéből, pedagógiai irányultságából kiindulva programunkban a közvetlen tapasztalat és élményszerzésre alapuló játékos ismeretszerzésen, a környezettudatos magatartás kialakításán keresztül valósítjuk meg feladatainkat.

A gyermekekről és az óvodáról szóló elveink a társadalmi, illetve a közoktatási rendszer új kihívásaival összhangban fogalmazódtak meg. Ezek:

- az inkluzív-, az integrált-, a migráns (multikulturális,

vagy ahogy Európában nevezik interkulturális) gyermekek nevelését támogató szemlélet,

- az esélyegyenlőséget, a hátrányt csökkentő pedagógiai

attitűd, valamint

- a nemek társadalmi egyenlőségének támogatását segítő

elvek.

Meggyőződésünk, hogy természetbarát gyermek, csak természetbarát környezetben nevelhető.

Hitvallásunk: A természet szeretete és oltalma egyben emberszeretet is.

5.2. Gyermekképünk

A gyermeki személyiségből indulunk ki, mely szerint a gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

A gyermek dinamikusan fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok és az érés sajátos törvényszerűségei, spontán környezeti hatások és a nevelés együttesen határozzák meg. E

tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A gyermekek személyiségének harmonikus kibontakoztatásában nagy szerepe van az őket körülvevő tárgyi és személyi környezetnek. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakoztatására.

Óvodánk környezeti adottságai és a gyermekekkel foglalkozó felnőttek pedagógiai attitűdje folytán lehetőségünk van arra, hogy olyan gyermekeket neveljünk, akik a szeretetteljes, megértő, empatikus óvodai légkör hatására a világ dolgai iránt nyitott, aktív, harmonikus egyéniségekké formálódnak. Életkoruknak megfelelő ismeretanyag birtokában képesek az önmegvalósításra és önérvényesítésre. Ki tudják fejezni érzelmeiket mások iránt, együttérző, toleráns tagjaivá lesznek a közösségnek.

Észreveszik szülőföldünk, környezetünk szépségeit, érzelmileg kötődnek hozzá. Gondozzák, ápolják, óvják annak minden élőlényét.

Egészséges, vidám lelkületű gyermekeknek szeretnénk látni óvodásainkat, akik örömmel járnak óvodánkba. Akik tudják, hogy olyan felfedezésekben és élményekben lesz részük, melyek hatására évek múlva is szívesen emlékeznek óvodájukra.

5.3. Óvodaképünk

Az óvodás gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodánk óvó-védő, szociális és nevelő - személyiségfejlesztő funkciót lát el. A gyermekben megteremtődnek a következő életszakaszba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodánk alapfeladatainak ellátása mellett felvállalja **a környezet megismerésének és védelmének programját.** Az Erdőpedagógiai foglalkozások tevékenységein keresztül gazdag természetismereti, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítunk a gyermekeknek.

Az óvoda egy gyermekcsoportjában Kneipp módszert alkalmazunk, mely az egészségmegőrző tevékenységünk alapját képezi.

5.4. Nevelési programunk célja

Az óvodai nevelés célja az óvodás gyermek személyiségének kibontakoztatása, sokoldalú, harmonikus fejlesztése,a hátrányok csökkentése, az életkori és egyéni sajátosságainak, valamint eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével(ide értve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is).

Olyan szokások, szokásrendszerek és viselkedési formák megalapozása, olyan képességek és készségek fejlesztése, melyek elősegíthetik a természeti és az ember által létrehozott környezettel, az ott lévő értékekkel való harmonikus kapcsolatot.

A helyi sajátosságok figyelembevételével az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megláttatása.

A környezeti problémák iránti érzékenység, helyi értékrendszer és a környezettudatos életvitel kialakulásának elősegítése.

5.5. Alapelveink

- A gyermeket életkori sajátosságaiból kifolyólag különleges védelemben részesítjük, személyiségét tiszteljük, elfogadjuk és megbecsüljük, személyiségét szeretet és bizalom övezi.
- A gyermek emberi méltóságát, jogait az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével biztosítjuk.
- Meghatározó jelentőségűnek tartjuk, hogy óvodánk valamennyi dolgozójának magatartása szeretetteljes, barátságos, türelmes, elfogadó, toleráns legyen, őszinte érdeklődést tükrözzön a gyermekek és családjuk felé.
- Nevelőmunkánkat a tudatosság és a tervszerűség jellemzi. Az óvodai élet valamennyi területén érvényesítjük az egyéni bánásmód elvét, segítjük a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Pozitív értékelésre törekszünk - ezzel erősítjük a gyermekek helyes magatartását, a nevelésben alkalmazott pedagógiai hatások a gyermek személyiségéhez igazodnak.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosítása.
- Programunkban az érzelmi biztonság, a derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésén túl gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- A tevékenységek szervezésénél alapelvünk, hogy semmit ne végezzünk el a gyermekek helyett amire önmaguk is képesek, de mindenben segítünk, ha erre szükségük van.
- Biztosítjuk a gyermeki közösségben végezhető sokszínű- az életkornak és fejlettségüknek megfelelő- tevékenységeket, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékot, mely tevékenységen keresztül az életkorhoz és a gyermek

egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítését.

- Hagyjuk, hogy a gyermek maga fedezze fel a környező világot, ennek lehetőségét biztosítjuk. Nem nyújtunk szilárd, rendszerezett ismereteket, de lehetőséget teremtünk a tapasztalás útján szerzett ismeretek utólagos tudatosítására, rögzítésére.
- Arra törekszünk, hogy óvodánkban a környezet megismerése élményközpontú, a gyermekek életkori sajátosságait, képességeit figyelembevevő és tevékenységen alapuló legyen.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok -a migráns- gyermekeinek az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

5.6. Nevelőmunkánk értékei

Óvodánk programjának meghatározásánál figyelembe vettük a szülők igényeit, változó társadalmi és természeti környezetünket, óvónőink és dolgozóink szakmai felkészültségét.

Eddigi munkánkat is meghatározta az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége és a környezettel való szoros kapcsolata. Ezt sugároztuk a gyermekek és szülők felé.

Nagyon jó eredményeket mondhatunk magunkénak az óvoda derűs, családias, szeretetteljes légkörének kialakításában. A szülők érzik, hogy az óvoda egész kollektívája a gyermekek érdekeit tartja legfontosabbnak. Óvodánk nyitottsága biztosítja, hogy ezt nap mint nap megtapasztalják, úgyis mint aktív résztvevői nevelőmunkánknak: a gyermekek bábszínházba, úszásoktatásra, korcsolyázásra való kísérésébe való besegítés, ünnepeinkre közös készülődés (munkadélután), azon való részvétel, közös er-

dőpedagógiai programokban és kirándulásokban való részvétel során.

A szülők óvodánkkal kapcsolatos pozitív véleményüket visszajelző kérdőívek során is kifejezik; szívesen ajánlják ismerőseik körében; a rendezvényeken mindig nagy arányban vesznek részt. A körzetünkből érkező gyermekek létszáma folyamatos, a város és szomszédos településekről is sokan érdeklődnek óvodánk iránt, az óvoda kihasználtsága maximális.

Fokozottabban kell figyelnünk a gyermekek szokásainak megszilárdítására és a felállított szabályok betartatására. A megváltozott társadalmi elvárások kihívásait a hagyományos értékrend felé kívánjuk terelni.

Programunk megvalósítása érdekében szükséges a folyamatos önés továbbképzés, a hasonló (Weöres Sándor szellemiségét ápoló intézményekkel, ill. KNEIPP mdszerrel,környezetismerettel, Erdei- és Zöld óvodai,) programmal dolgozó óvodák közötti kapcsolatteremtés - országos szinten is.

A fenntartó elvárásaihoz igazodva úgy érezzük, hogy programunkkal színesítjük a szombathelyi óvodák programkínálatát.

2012 szeptembere óta **Nyugat Magyarországi Egyetem Regionális Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központ „környezeti nevelés" bázisóvodája** vagyunk.

2017 szeptembere óta a **Nyugat Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar bázisintézménye** vagyunk.

2018 január óta az óvoda egy csoportjában **KNEIPP módszert alkalmazó óvoda** vagyunk.

Programunk költségszükségleteinek meghatározásánál a meglévő személyi és tárgyi feltételeinkre maximálisan támaszkodunk.

5.7. Óvodánk szervezeti felépítése

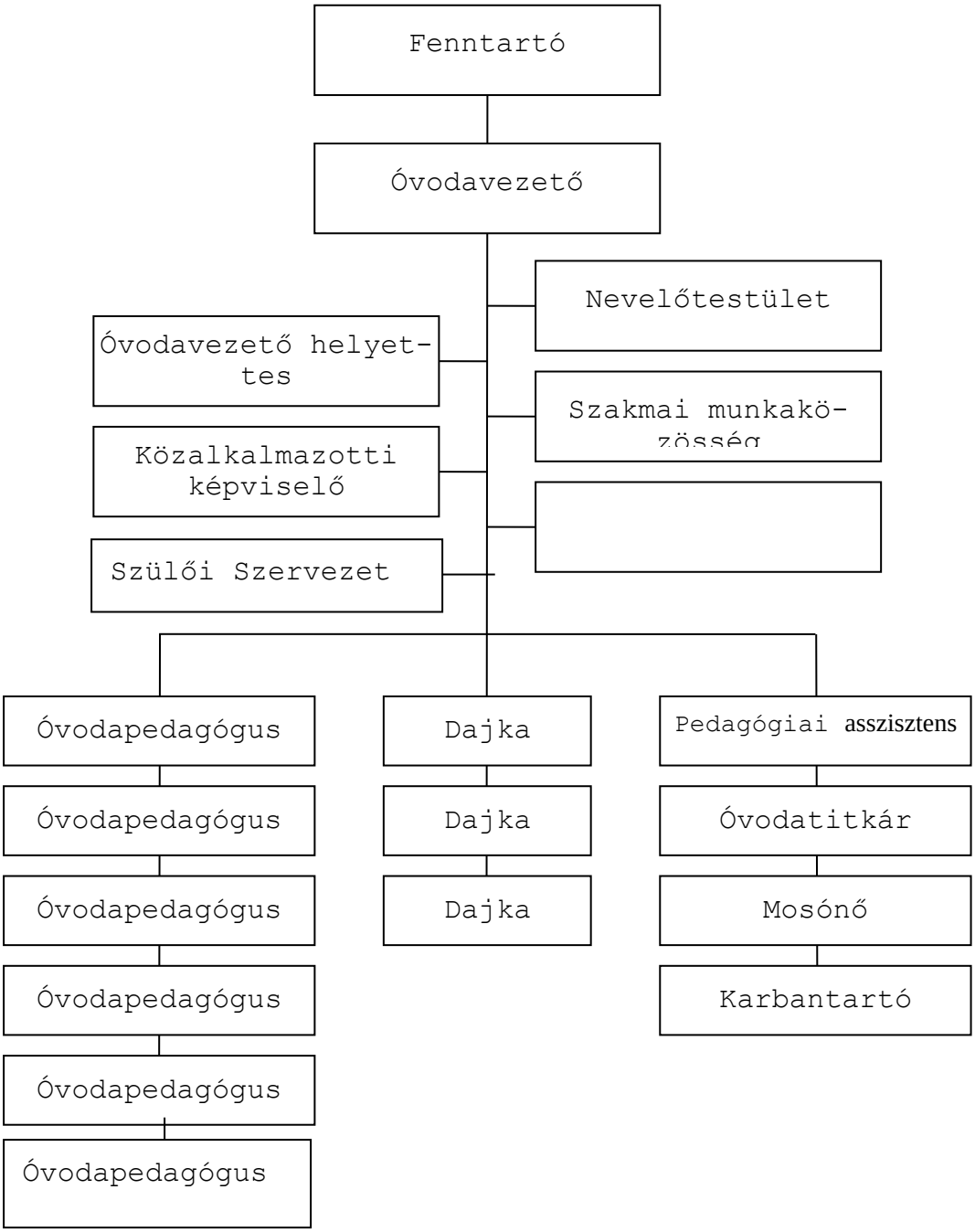

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Azok a nevelési feladatok, tevékenységek, melyek biztosítják a gyermekszemélyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdédhez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.

6.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

6.2. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód alakításánál elsősorban kedvező környezeti adottságainkra alapozunk.

Célunk:

- Óvodánk feltételrendszerével, szokásrendjével, nevelési hatásaival segítsük a gyermekeket abban, hogy egyéni fejlettségüknek megfelelően képessé váljanak a környezethez való optimális alkalmazkodásra.
- Megalapozni a gyermekek környezettudatos viselkedését, az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítását a gyermekek számára.
- Évszaktól és időjárástól függetlenül a lehető leghosszabb időt töltsük a szabadban.
- A megfelelő életvitel kialakítása az életritmus, az étkezés, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, betegségmegelőzés és pihenés megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokásokkal.

A Kneipp módszer gyakorlati alkalmazásának megalapozása, a gyermekek – családok egészségmegőrző szokásainak kialakítása.

Ezek általános elvei mellett mindenkor figyelembe kell venni a gyermekek egyéni sajátosságait.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségú. Ezen belül feladatunk:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés,különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldséegek és gyümülcsük, illetve tejtermékekfogyasztásának ösztönzése.
- A fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítésével kapcsolatban:

- Tegyük lehetővé, hogy az udvaron a barátok, testvérek együtt játszhassanak, lehetőség nyíljon új kapcsolatok kialakítására.
- A csoport napirendjét tudatosan úgy tervezzük, hogy a gyermek élettani-, testi szükségleteit kielégíthesse (rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek).
- Ismerjük meg a családok nevelési szokásait és közelítsük azokat az óvodai nevelési szokásokhoz.
- Vegyük figyelembe, hogy a szokások alakulása függ a családi, otthoni környezet hatásaitól és a gyermekek egyéni sajátosságaitól.
- Biztosítsuk az aktív és passzív tevékenységek váltakozását.
- A gyermekek óvodában eltöltött idejét életkoruknak és szükségleteiknek megfelelően szervezzük meg.
- Egészítsük ki a szülők által felajánlott, vagy vásárolt zöldség és gyümölcsfélékkel (gyümölcsnap) az óvodai étrendet.
- Soha ne erőltessük a nem kívánt ételek elfogyasztását.
- Tegyük lehetővé, hogy a reggeli és délutáni étkezés folyamatosan, rugalmas időkeretben történjen.
- A szülőkkel összhangban törekedjünk arra, hogy a gyermekek ruházata praktikus legyen, ne akadályozza felszabadult mozgásukban.
- Tájékozódjunk a gyermek otthoni alvási szokásairól, hívjuk fel a szülők figyelmét arra, hogy milyen fontos a gyermek megfelelő hosszúságú éjszakai alvásának biztosítása.
- Teremtsük meg az óvodai pihenéshez szükséges nyugodt, csendes körülményeket.

- Vegyük figyelembe a gyermekek eltérő alvásigényét, folyamatos felkeléssel tegyük lehetővé, hogy a korábban ébredők társaik zavarása nélkül csendben játszhassanak.
- Adjunk módot, hogy a gyermek otthon megszokott tárgyaival, játékaival együtt pihenjen.

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

- Alakítsuk ki a gyermekek különböző tevékenységeinek (sportjátékok, kinti étkezés, dramatizálás, szerepjátékok, manuális és munkajellegű tevékenységek) gyakorlásához alkalmas talajfelületeket az udvaron.
- A gyermekek által használt bútorok gyermekméretűek, könnyen tisztíthatóak, a gyermekek tevékenységének, helyigényének megfelelően elmozdíthatóak, variálhatóak, lekerekített sarkúak legyenek.
- Lényegesnek tartjuk, hogy a gyermek testtartására figyeljünk és azt javítsuk. A napirendben minél több időt biztosítsunk a gyermekek mozgásos tevékenységére, mellyel megelőzzük a gerincoszlop és mozgásszervek elváltozását.
- Speciális gyakorlatok, eszközök beiktatásával korrigáljuk az enyhébb rendellenességeket. (Tartásjavító labda, füles labda, egyes Ayres terápiás eszközök használata, zenés torna.)

A gyermek testi képességei, fejlődésének segítése.

- Tárgyi felszerelését úgy alakítsuk, hogy az minden évszak és napszaknak megfelelően biztosítsa a gyermekek sokszínű tevékenységét, felfokozott mozgásigényének kielégítését.
- A balkezességet tekintsük természetesnek - a szülőket igyekezzünk lebeszélni az átszoktatásról, mert ez az idegrendszer további fejlődésére ártalmas lehet.

- A csoportszoba tisztasága érdekében szükségesnek tartjuk a cserecipő használatát, mely fűzős vagy tépőzáras és csúszásmentes talpú legyen.
- Használjuk ki a szabadban a természetes mozgáslehetőségeket.
- Biztosítsuk a mozgásfejlesztő eszközök szabad és folyamatos használatát az udvaron.

A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

- A gyermekek óvodai életük minél nagyobb részét töltsék az udvaron illetve szabad levegőn.
- Legyen az udvarnak megfelelő nagyságú napos és árnyékos része.
- Gondoskodjunk a dajkával közösen a helyiségek naponta többszöri szellőztetéséről. Mozgással járó tevékenységeket (ének, testnevelés stb.) mindig nyitott ablaknál végeztessük.
- Az óvoda helyiség és eszközhasználatával kapcsolatos balesetek megelőzése az óvoda minden dolgozójának feladata.
- A fertőzés terjedését gyakori szellőztetéssel, megfelelő fűtéssel, párologtatással, helyes öltözködéssel, minél több szabadban végzett tevékenységgel, higiénikus eszközkezeléssel előzzük meg.
- A napközben megbetegedett gyermeket különítsük el társaitól és felnőtt gondoskodjon róla. A szülőket értesítjük, súlyosabb esetben gondoskodunk orvosi ellátásról. (Ilyen tünetek lehetnek: bágyadtság, láz, kiütés, hányás, hasmenés...)
- Javasoljuk, hogy az óvodában a gyermekeknek tartalék fehérneműjük, illetve festő- és játszó ruhájuk legyen.

Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

- Óvodánk építészeti adottságait a rendelkezésre álló helyiségeket a gyermekek életkori adottságai, a pedagógiai feladatok megvalósítása érdekében alakítjuk ki.
- A helyiségek megfelelő felszereltségével segítsük, motiváljuk az önállóság és az önkiszolgálással kapcsolatos szokások gyakorlását.
- Biztosítsunk a csoportoknak külön mosdó - WC helyiséget, melyek berendezése a gyermek méreteinek megfelelő legyen és funkciójuknak megfelelően könnyen kezelhetően működjenek.
- Az öltöző és mosdóhelyiségekben minden gyermek részére biztosítsuk a jellel ellátott külön tárolóhelyet (szekrény, fogas, polc, törülközőtartó, fésűtartó, pad), ahol kényelmes körülmények között gyakorolhatják az önellátás feladatait.
- Biztosítsuk a gyermekek számára a saját jelével ellátott tisztálkodási eszközöket. Ezek tisztántartásában életkoruknak megfelelően vegyenek részt.
- Törekedjünk a mentálhigiénés és esztétikai szempontból egyaránt fontos otthonosságot, derűt, biztonságot sugárzó csoportszoba kialakítására.
- Hívjuk fel a szülők figyelmét a gyermekek többrétegű öltözködésének fontosságára.
- A napirendben biztosítsuk, hogy az étkezésekre megközelítően azonos időben kerüljön sor.
- Éljünk véleményező és javaslattevő jogunkkal az óvoda étkeztetését biztosító cég felé a gyermekek egészséges étrendjének kialakításával kapcsolatban.
- Fordítsunk gondot az étkezés kulturált lebonyolítására: esztétikus terítés, a gyermekek kézméretének megfelelő eszkö-

zök, poharak edények biztosításával és alkalmi asztali díszek használatával.

- A családdal együttműködve ismerjük meg az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvenc ételeit, illetve bizonyos ételekkel szembeni érzékenységüket.
- A dajkával együtt türelmes, segítőkész magatartással és személyes példával aktívan működjünk közre a testápolás szokásainak kialakításában.
- Ügyeljünk arra, hogy a gyermekek étkezések előtt, WC használat és kezüket szennyező játék és tevékenység után folyó vízben szappan és körömkefe használatával mossanak kezet.
- A gyermekek edzettsége érdekében biztosítsuk a szabad mozgás és a mozgásos játékok megfelelő arányát.

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése,a környezettudatos magatartás megalapozása:

- Biztosítsunk lehetőséget, hogy a gyermekek fokozatosan megismerjék környezetük élő és élettelen világát és folyamatos növény és állatgondozást végezzenek.
- A gyermeket arra neveljük, hogy tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.
- Részesítsük előnyben a természetes anyagokból (fa, vászon, csuhé, vessző, gyapjú, háncs gyékény, termések, szalma) készült bútorok és kiegészítők használatát.
- Kisebb játszóhelyek, sarkok, kuckók kialakításával segítsük a nyugodt, elmélyült játékot.
- Legyünk kreatívak a színek és formák alkalmazásában a jó ízlés és esztétikus kivitelezés keretein belül.
- Eszköz és tárgyi felszereltsége feleljen meg a gyermekek életkori igényeinek, testméreteinek, edzés és mozgásszükség-

leteinek és harmonikusan illeszkedjen a környezetbe: biztonságos, esztétikus és környezetbarát anyagokból készült játékok, kerti szerszámok, bútorok.

- Használjuk ki minden évszakban a szabad levegőn való tartózkodás lehetőségeit.
- Törekedjünk a család és óvoda elvárásainak összehangolására (szelektív hulladékgyűjtés, vászon bevásárló táska, növények – állatok gondozása, védelme, stb.).

Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása:

- Folyamatosan figyeljük, hogy a gyermekeknél nem jelentkeznek-e pszichés fejlődési rendellenességek, a szülők bevonása, tájékoztatása a segítségnyújtás érdekében minden esetben.
- Folyamatos tájékozódás a fejlesztési technikák alkalmazhatóságában, kipróbálásában.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Önállóan mosakodnak, törülköznek. Figyelmeztetés nélkül kezet mosnak amikor szükséges. Használják a körömkefét. Önállóan használják a WC-t és WC papírt. Fogat mosnak, fogkrémet önállóan adagolják, fogmosószereiket tisztán és rendben tartják. Hajukat segítséggel, vagy önállóan rendben tartják. Zsebkendőt szükség esetén használják.
- Az önkiszolgálás, önellátás teendőit egyedül, biztonsággal végzik.
- Segítenek a teremrendezésben, naposi feladatokat és egyéni megbízatásokat látnak el.

- Evőeszközhasználatuk megfelelő. Igénylik az esztétikus terítést, tisztán és kultúráltan étkeznek.
- Egyedül megfelelő sorrendben, az időjárásnak megfelelően öltöznek, vetkőznek. Ruháikat rendezetten teszik el. Cipőt fűznek, kötnek, gombolnak.
- Ügyelnek környezetük, ruházatuk tisztaságára, rendezettségére. Észreveszik a rendetlenséget és tesznek ellene.
- Segítenek egymásnak, a kisebbeknek és a felnőtteknek.
- Önkiszolgálással, illetve naposi munkával terítenek.
- Középső- és nagycsoportos gyermekek önállóan töltik ki a folyadékot.
- Fokozatosan megtanulják és gyakorolják a helyes étkezési szokásokat, használják az evőeszközöket, szalvétát, csukott szájjal rágnak, ügyelnek az asztal esztétikus rendjére.
- A szabadban, udvaron próbálkoznak önállóan kitalált mozgásokkal, természetes akadályok legyőzésével.

6.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek magatartásának érzelmi vezéreltsége meghatározó minden tevékenységében, egyik jellemző sajátossága.

Célunk:

- Olyan gyermekek nevelése, akik ki tudják fejezni érzelmeiket, társaik iránt pozitív érzelmekkel kötődnek környezetükhöz, szülőföldjükhöz, óvják, védik azt. A közösség toleráns tagjaivá váljanak.
- A gyermekeket körülvevő érzelmi biztonságot, állandó értékrendet, otthonosságot, derűt, kiegyensúlyozottságot, szeretettel teli légkör kialakítása.

Feladataink:

- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék.
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvoda dolgozói közötti kapcsolatot pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemezze.
- az óvoda segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- neveljük a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- **Kiemelt jelentőségű a környezettel való pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása, különösen az erdőpedagógiai tevékenységek által.**
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményekre alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának),szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A gyermek nyitottságára építünk, és segítjük a gyermeket, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Olyan ünnepek~~et~~ és hagyományok~~at~~ kialakítása, melyekkel megismerhetik a gyermekek szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kultúrán alapuló értékrend, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapjai.
- a gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommuniká-

ciója, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet töltsön be.

- A **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Magunk is váljunk a közösség tagjává.
- Magatartásunk legyen tudatos, határozott, szeretetteljes, őszinte, a pozitív attitüd jellemezze.
- Minden esetben törekedjünk megértésre, toleranciára, így ösztönzést adhat a gyermekek egymás iránti tűrőképességének alakulásához.
- A csoport tagjai minden esetben figyeljenek egymásra, az óvónő erősítse meg a gyermekekben az empátiás képességeket.
- Óvodán belül a csoportok közötti kapcsolat az óvodai élet egész folyamatában legyen jelen.
- Ismerjük meg a gyermek otthoni környezetét és szokásait az óvodába lépés előtt.
- A beszoktatás időtartama addig tartson, amíg a gyermeknek arra szüksége van.
- Érzelmileg készítsük elő a csoportot az új gyermek fogadására. (Részben osztott és vegyes csoport esetén.)
- Alakítsunk ki olyan életkorának megfelelő szokásrendszert, melyben a gyermek biztonságosan eligazodik.
- Naponta fogadjuk a gyermeket örömmel és szeretettel, hogy érezze, számítanak rá és várják.
- Biztosítsuk annak lehetőségét, hogy a szülőkkel együtt már nyáron természetes környezetben (udvaron) ismerkedjenek a gyermekek az óvodával, mert tapasztalataink alapján a szabadban könnyebben megszokják az óvodát.

- Törekedjünk arra, hogy a csoportok hagyományai, ünnepei minden esetben közös élményből induljanak ki.
- Tervezzünk a gyermekcsoport életében rendszeresen ismétlődő tevékenységeket, melyek hagyománnyá válhatnak.(gyümölcsnap, születésnapok megünneplése, kirándulások.)
- Az óvodai szintű ünnepek (Mikulás, Föld napja, Víz napja, Farsang, Húsvét stb.) szervezésekor, tervezésekor vegyük figyelembe a szülők javaslatait, tartsuk tiszteletben a család világnézeti hovatartozását.
- Tegyük lehetővé, hogy a szülők bekapcsolódjanak az ünnepi előkészületekbe és részt vegyenek a lebonyolításában (Munkadélután és játszóház karácsony és húsvét előtt, közös sütés farsangra).
- A csoport, és óvoda ünnepeit úgy szervezzük, hogy tartalmában és hangulatában erősítse a csoporthoz, az óvodához, a hazához való tartozás érzését.

Értékorientélt közösségi élet szokásainak alakításával kapcsolatban:

- Neveljük a gyermekeket arra, hogy alkalmazkodni tudjanak a természeti és társadalmi környezet szabályaihoz. Alapozzuk meg a természetjárás és természetvédelemmel kapcsolatos viselkedésnormákat.
- Az óvodai élet szervezésével segítsük elő a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.
- A kialakított szokások az elemi közösségi követelmények természetes közvetítői legyenek.
- A kialakult szokásokhoz minden esetben **pozitív érzelmek** társuljanak a gyermekek fokozatosan ismerjék fel ezek értelmét.

- A gyermekek együttes tevékenységre való szoktatásával alakítsuk **szociális érzelmeiket** és magatartásukat, alapozzuk meg **erkölcsi** értékítéleteiket.
- A gyermekek őszintén fogadják el, tolerálják a kiemelt figyelmet igénylő társaikat. Neveljük a gyermekeket különbözőség elfogadására, tiszteletére.
- A kiemelt figyelmet igényló gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A gyermekek tevékenységének megszervezésével kapcsolatban:

- A gyermekek életkoruknak megfelelő tevékenységet folytathassanak, ebben minden gyermek saját képességeinek megfelelő szinten vehessen részt.
- A tevékenységek alkalmazkodjanak a csoport tagjainak egyéni fejlettségéhez, segítsék fejlődésüket.
- A gyermekek szabadon, belső késztetésből választhassanak tevékenységet (óvodán kívül szerzett élmények, tapasztalatok feldolgozása).
- A tevékenységformák tervezésekor elsődleges szempont legyen, hogy az egy időben, egymástól függetlenül aktívan tevékenykedő gyermekek illetve gyermekcsoportok ne zavarják egymást.
- A tevékenykedő gyermek legyen aktív, biztosítsuk a zavartalan játék, barkácsolás, beszélgetés lehetőségét, feltételeit.
- A gyermek tevékenységformáinak tervezésekor, a leglényegesebb elem, hogy az óvónő által lehetővé tett tevékenységet a gyermek önként, szívesen vállalja, élvezetes játéknak tekintse.

- Vonjunk be szakembert a speciális ismereteket, foglalkozást igénylő gyermekek nevelésébe. (A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb szinten álló érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt valamint a kiemelkedő képességű gyermek.)

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek aktívan részt vesznek a csoport tevékenységében, elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- A közös tevékenység során figyelnek az óvónőre, a kapott feladatokat az óvónő útmutatása alapján képességeiknek megfelelően hajtják végre.
- Képesek a közösség számára hasznos tevékenységet végezni.
- Udvariasan, tisztelettudóan viselkednek, beszélnek egymással és a felnőttekkel.
- Segítőkészek, megértőek társaikkal szemben. Örülnek a közösen elért sikereknek.
- Elfogadják a csoportban kialakult függőségi viszonyokat.
- Elfogadják a másságot.
- Elképzeléseiket, kívánságaikat a csoport érdekében képesek módosítani, esetleg elhalasztani.
- Vállalkoznak az önálló véleményalkotásra.
- Adott helyzetben képesek dönteni, a lehetőségek közül választani.
- Ébredezik közösségi tudatuk, barátságok alakulnak ki.
- Kísérletet tesznek az önálló konfliktus megoldására.
- Bíznak önmagukban és társaikban.

Óvodánk hagyományai, ünnepei

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Hagyomány	Kialakítandó gyümölcsnapok. Madarak karácsonyfájának elkészítése.	Alkalomszerűen sütés, főzés, saláták készítése, gyümölcsnapok. Sütés: karácsonyra, anyák napjára. Madarak karácsonyfájának elkészítése.	Alkalomszerűen sütés, főzés a csoportban. Erdőpedagógiai foglalkozások havonta. Növényápolás, befőzés, tartósítás. Madarak karácsonyfájának elkészítése. Szülőkkel együtt készülünk a húsvétra, karácsonyra, farsangra, Weöres S. versmondó verseny
Csoportok ünnepei	Születésnapok, Mikulás, karácsonyi ajándékkészítés, farsang.	Ajándékkészítés karácsonyra, farsang, tojásfestés.	Mikulás, karácsonyi ajándékkészítés szülőknek, egymásnak. Farsang. Húsvéti díszítés és tojásfestés. Születésnapok.
Óvoda, család ünnepei	Gyermeknap, közös kirándulás: arborétumba, évzáró kirándulás, Juniális.	Gyermeknap, kirándulás: arborétumba, visszatérő helyszínekre. Nagycsoportosok búcsúztatása, évzáró kirándulás, Juniális	Március 15-i megemlékezés, gyermeknap, kirándulás, iskolába menő gyermekek búcsúzása, évzáró kirándulás, Juniális
Jeles nap	Nagycsoportosok betlehemes játékának megtekintése. Madarak-fák napja, Föld napja, Víz napja, Állatok világnapja, Autómentes nap. Márton napi vásár	Nagycsoportosok betlehemes játékának megtekintése. Madarak-fák napja, Föld napja, Víz napja, Állatok világnapja, Autómentes nap. Márton napi vásár	Betlehemes játék a templomban, néphagyományőrző napok megidézése. Madarak-fák napja, Föld napja, Víz napja, Állatok világnapja, Autómentes nap. Márton napi vásár

6.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

- A gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitüdök erősítése és a képességek fejlesztése. A kommunikációs képességeinek megalapozása, a környező világ iránti érdeklődés felkeltése, sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása. A tanulást támogató környezet megteremtése, építve a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Az óvodáskor végére iskolai életre alkalmas gyerekeket bízzunk a szülőkre.

Feladataink:

- Biztosítsuk a tapasztalatszerzés sokféle lehetőségét.
- A gyermek cselekvő aktivitásával a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- Cselekvés, tanulás feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek érdeklődésére, kérdéseire, kíváncsiságára, a válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Neveljük a gyermekeket önálló gondolkodásra, és döntési képességre, gyakorlati problémamegoldásra.
- Fejlesszük testséma kialakításukat, vizuális percepciójukat.
- Biztosítsunk olyan tevékenységeket, melyek által figyelemkoncentrációs képességeiket fejlesztjük.
- Fedezzük fel a gyermekek különböző adottságait, hajlamait, rátermettségét, képességét.
- Differenciáltan (egyéni képességük szerint) fejlesszük a gyermekeket.

- Fejlesszük és alakítsuk a gyermekek kommunikációs képességeit.
- A gyermekek érezzék amit helyesnek- helytelennek tartunk, ezt fejezzük ki szavainkban és cselekedeteinkben is.
- Verbális kommunikáció, beszélgetések során kerüljünk közel a hallgatag, visszahúzódó, sérült gyermekekhez is. Igyekezzünk érdeklődést kiváltani a gyermekekből egymás mondanivalója iránt.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Nem szűkíthető le egy vagy több tevékenységi területre, hanem olyan folyamatos tevékenység, amely átszövi, átfogja az egész óvodai életünket, kiemelt jelentőséggel bír. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel nevelőtevékenységünk egészében jelen van.

Feladataink:

- Ismerjük meg a család anyanyelvi kultúráját, táj és rétegnyelvi jellemzőit, a köznyelvtől való eltérések okait, legyen tisztában a gyermekek beszédjellemzőinek hátterével.
- Figyeljünk a gyermeknél előforduló beszédhibákra.
- Biztosítsunk a beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkört.
- Neveljünk arra a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket, tapasztalataikat. (beszédöröm biztosítása)
- Teremtsünk lehetőséget minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.

- Ismertessük meg a gyermekeinkkel anyanyelvünket, neveljük annak megbecsülésére, szeretetére.
- Bővítsük a gyermekek szókincsét, emeljük beszédszínvonalukat olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Fejlesszük beszédmegértésüket és beszédtechnikájukat.
- Fordítsunk figyelmet a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére.
- Támogassuk a gyermeki kérdéseket, hallgassukmeg, fordítsunk figyelmet a válaszok igénylésének szükségességére.
- Nyújtsunk a gyermekeknek utánzásra alkalmas "beszédmodellt", beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel.
- Neveljük a gyermekeket a megszólítás, a köszönés, kérés, kérdés, a kívánság, a közlés helyes és szép nyelvi megfogalmazására.
- A csoportos beszélgetések (beszélgetőkör) párbeszédek hangulatát tegyük meghitté, természetessé, életszerűvé és vidámmá.
- A tehetséges gyermekek részére biztosítsuk az óvodán kívüli megmérettetés lehetőségét (versmondó, mesemondó verseny).
- Biztosítsuk a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek biztosítsuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

A fejlődés jellemzői óvodákor végére

- Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Tudják alkalmazni a szókincsüket különböző helyzetekben.
- Bátran, szívesen beszélnek, elmondják élményeiket, jellemző a "miért", kérdések sora.
- Megismert szavakat a szokástól eltérő beszédhelyzetekben is értik és használják.
- Pontosan megkülönböztetve hallják a beszédhangokat.
- Magán és mássalhangzókat nagyrészt tisztán ejtik.
- Beszédükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás. Elbeszélésük folyamatos, de nem követi a történések időbeli sorrendjét.
- Figyelmesen hallgatják az óvónőt, párbeszédben végigvárják a másik megnyilatkozásait.
- Beszéd közben használják a metakommunikáció eszközeit.
- Beszédük az anyanyelvi szabályokhoz jól illeszkedő, érthető, megfelelő hangsúlyozású.
- Természetes gesztusokkal, mimikával kísérik beszédüket.
- Szívesen játszanak nyelvi játékokat, halandzsa szerepeket ismételgetnek, verselnek, mondókáznak, mesélnek, énekelnek, báboznak stb.
- Szívesen beszélnek a személyükkel összefüggő eseményekről és cselekedeteikről.

Az értelmi nevelés és fejlesztés további feladatai

- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.

- Változatos tevékenységek biztosításán keresztül további élmények, tapasztalatok biztosítása a környező természeti és társadalmi világról.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, – alkotóképesség) és a kreativitás fejlesztése.
- Fejlesztjük a gyermek énképét, segítjük a testséma kialakulását.
- Olyan légkört biztosítunk, amely felfedezésre ösztönöz, elősegíti valamennyi értelmi képesség fejlődését (fantázia, alkotó gondolkodás szárnyalása)
- Maximálisan kihasználjuk, hogy a gyermek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő világot.
- Építünk a gyermekek spontán szerzett élményeire, tapasztalataira, bővítjük a természeti, társadalmi, tárgyi környezetéből szerzett benyomásaira.
- Tudatosan szervezünk közös alkotó tevékenységeket, melyek az átélt intellektuális élmények által fejlesztik a gyerek értelmi képességeit, mely segít a gyermekben a motivációs bázis kialakulásában.
- A közös tevékenységek, beszélgetések során a gyermek ráérez az együttgondolkodás örömére, alakul kifejező- és problémamegoldó készsége, fejlődik gondolkodása.
- A képzelet sokoldalú fejlesztése különféle tevékenységek során (drámajáték, önkifejezés vizuálisan, szóban, tánccal, mozgással zenére).
- Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a gyermek a művészeteken és az alkotómunkán keresztül szerezzen olyan élményeket, amelyek felkeltik és fenntartják a tanulás örömét

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában mondja el.
- Életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki magát, minden szófajt használ, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat.
- Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- A kommunikatív jeleket értve és használva képes a folyamatos beszédre.
- Hallása, fonémahallása kielégítő, szókincse életkorának megfelelő.
- Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéde.
- Konfliktus megoldási módokat ismer, önállóan is alkalmazza, képes társaival egyezkedni.
- Figyelmesen meghallgatja és megérti mások beszédét, az alapvető metakommunikációs jelzéseket felfogja, alkalmazza.
- A közvetlen felidézés mellett képes a szándékos felidézésre, megnő a megőrzés időtartama.
- Képes a figyelemmegosztásra-, átvitelre, a szándékos figyelemre.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodása mellett az elemi fogalmi gondolkodása is kialakulóban van.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- Képes a magán- és mássalhangzókat szövegkörnyezetben felismerni, azokat megnevezni.
- Auditív és vizuális képességei optimálisan fejlett.
- Képes a nonverbális jelek megértésére
- Kialakul beszédfegyelme
- Differenciált észlelése kifinomult

- Érzékelése pontos
- Felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati ös--szefüggéseket
- Figyelemösszpontosításra képes
- Reproduktív emlékezettel rendelkezik
- Fogalmi gondolkodása kialakult

7. AZ ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELDATAI

7.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Célunk:

- A gyermek a játékban kiélhesse, kipróbálhassa, gyakorolhassa és feldolgozhassa az életben előforduló szituációkat, élményeit. A világ egészéről a játékon keresztül jusson ismeretekhez.
- Programunkban mindenfajta fejlesztő tevékenység alapja a játék. Biztosítjuk annak lehetőségét, hogy a gyermek minél többet játsszon a szabadban (természeti környezetben), játék közben érzékeléssel, mozgással cselekvéssel szerezzen tapasztalatokat, ismereteket.

A játékot magáért a tevékenységért folytatja a gyermek, s a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában, tevékenységek szervezésében is megmutatkozik.

Feladataink:

- Az óvodapedagógus teremtsen biztonságot adó, nyugodt légkört, mely elősegíti a szokás és szabályrendszer kialakulását.
- Biztosítsunk a gyermekek igényeinek megfelelő hosszúságú játékidőt.

- Alakítsunk ki állandó és ideiglenes játszóhelyeket.
- Adjunk tapasztalati és élményszerzési lehetőséget a gyermeknek.
- Adjunk lehetőséget az önállóságra és kezdeményezésre, játszunk együtt a gyermekkel.
- Mutassunk utánozható mintát a játéktevékenységre.
- Társként, segítőként legyünk jelen a szabad játékfolyamatban, a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulásában.
- Tudatos jelenlétünkkel biztosítsuk - a játék folyamatában – biztosítsa az élményszerű elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
- Biztosítsuk, hogy a különböző játékszerek, játékeszközök állandó helyen, elegendő számban álljanak a gyermekek rendelkezésére, azokat ötleteiknek, szükségleteiknek megfelelően szabadon felhasználhassák.
- Biztosítsunk a gyermek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelő, egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokat, eszközöket, játékszereket a különböző funkciók gyakorlásához.
- Tegyük lehetővé az együttjátszást, segítsük a cselekvések összehangolását, a szimbolikus szerepjátékok kialakulását.
- Alakítsuk ki a gyermekekben azt az igényt, hogy alkalomszerűen maguk készítsék el a szükséges eszközöket.
- Adjunk lehetőséget irodalmi élményeik saját elgondolásaik alapján történő eljátszásra.

- Vezessük rá a gyermekeket a természet apró kincseinek felhasználására a különböző játéktevékenységekben. (kövek, csigaházak, fadarabok)
- Személyes példánkkal inspiráljuk a gyermekeket a báb használatára és készítésére, sokféle alkalmazási lehetőségére. (mindennapi játék, ünnepek, köszöntők, ajándék)
- Vegyük figyelembe a szabályjáték kiválasztásánál a gyermekek kívánságát, fejlettségét, az adott gyermekcsoportot, a helyi adottságokat, lehetőségeket.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek játéka tartalmában gazdag, változatos és sokszínű.
- A gyakorlójáték a konstruációs és szerepjáték elemeként van jelen.
- A játék során alkalmazkodni tudnak játszótársaikhoz.
- Szerepjátékban elfogadják társaik elgondolásait. Szerepeket osztanak illetve vállalnak.
- Önállóan választják a játékhoz szükséges eszközöket, alakítják a szabályokat, kiosztják a szerepeket - eljutnak az előre megtervezés szintjére.
- Együttműködnek a játékban - a játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- Kitalált vagy megélt élethelyzeteket eljátszanak, dramatizálnak.
- Szerepjátékukban kifejezik a valóságról szerzett tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és a hozzá fűződő érzelmeiket.
- Fonalból, terményekből, termésekből más anyagokból egyszerű bábokat készítenek és játékukban használják.
- Saját és irodalmi élményeiket eljátsszák, dramatizálják.

- Önkéntesen vállalják a szabályokat, azokat betartják és betartatják.
- Mozgásos (testnevelési, dalos, mondókás népi) játékokat játszanak.
- Értelmi képességeket fejlesztő (társas, nyelvi) játékokat játszanak.

7.2. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét.

Célunk:

- A gyermekek önálló megismerése és tapasztalatszerzési lehetőségének biztosításával megismertetni az őt körülvevő szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyaival. Legyen fontos számára az értékek megőrzése, a környezet védelme, megóvása, és a pozitív érzelmi kötődés kialakítása a természethez, és az emberi alkotásokhoz.

Fő hangsúlyt a gyermek és természet kapcsolatára helyezzük. Óvodánkban minden megismerési folyamat alapja a közvetlen, érzékszervekkel történő tapasztalatszerzés. Erdőpedagógiai foglakozások keretében ismertetjük meg a gyermekekkel óvodánk környékének és a távolabbi tájak élővilágával és épített környezetével.

Sok sétával, kirándulással érjük el, hogy a gyermekek közel kerüljenek a természethez, megszeressék, védjék azt, őrizzék meg értékét.

Környezetünk megismerése közben matematikai ismereteket sajátíttatunk el, amelyeket a tevékenységeikben alkalmazhatnak.

A környezet védelme nemcsak az állatokról és növényekről való gondoskodást jelenti, hanem egy viselkedésforma meglétét is, amely a környezet ismeretét, megbecsülését, rendben tartását foglalja magába. Felismerik a hulladék újrahasznosítás, a szelektív szemétgyűjtés fontosságát a Földünk védelmének szempontjából.

Az újfajta, nem önző környezet és természetszemlélet nem alakul ki egyszerű belátás alapján. Hosszú, fáradtságos, idejében elkezdett és soha be nem fejezett nevelési folyamatban valósul meg, melynek első állomása óvodánk.

Feladataink:

- Tegyük lehetővé a gyermekek számára a környezet öntevékeny megismerését, felfedezését, a természet iránti pozitív érzelmi viszony kialakulását.
- Biztosítsunk alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre.
- Adjunk lehetőséget a sokoldalú érzékszervi tapasztalásra, a közös élményszerzésre.
- Aktív cselekedtetésekkel, folyamatos megfigyelésekkel fedeztessük fel az évszakok, az időjárás jellemzőit, a természet változásait.
- Fedeztessünk fel minél több összefüggést az időjárás és a természeti változások, emberi viselkedések között.

- Ismertessük meg a gyermekekkel közvetlen és távolabbi környezetük, a szülőföld, a hazai táj szépségeit, értékeit.
- Szervezzünk kirándulásokat a természetbe közelebbi és távolabbi helyszínekre.
- Vonjuk be a szülőket a természeti környezet értékeinek pozitív megítélésébe, a helyes erkölcsi felfogás kialakításába.
- Tudatosítsuk a gyermekekben a természeti és tárgyi környezet védelmének fontosságát. Teremtsünk alkalmat közvetlen módon a természetvédelem gyakorlására.
- Tudatosítsuk a gyermekekben, hogy természeti környezetük védelmével saját magukat is védik.
- Biztosítsuk az óvoda, a csoport folyamatos növény- és állatgondozás feltételrendszerét.
- Ismertessük meg a helyi hagyományokat, és néphagyományokat, szokásokat, éljék át a közösséghez való tartozás élményét.
- Ismertessük meg a gyermekeket az emberi-tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmakkal, eszközökkel, annak használával, fontosságával, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeivel, tanítsuk meg őket ezek szeretetére, védelmére.
- Mutassuk meg a gyermekeknek épített környezetünk szépségeit (műemlék épületek, szobrok, parkok).
- Személyes példával járjunk elő, hogy a gyermek örülni tudjon a természet szépségének (egy virág nyílásának, szép színes faleveleknek, esőcseppek csillogásának, egy kismadár csicsergésének ...).
- Alakítsuk ki a gyermekek időbeni és térbeni tájékozódási képességét.

- Fejlesszük a gyermekben az életkornak megfelelő időperspektívát - évszakok ritmikus változása, hónapok, napok egymásutánja.
- Fejlesszük a gyermekek matematikai képességeit, problémamegoldó gondolkodását.
- Fedeztessük fel a gyermek környezetében a mennyiségek, nagyságviszonyok, formák összefüggéseit.
- Biztosítsunk lehetőséget a megszerzett matematikai ismeretek játékos gyakorlására.
- Hívjuk fel a figyelmet a spontán adódó tevékenységekben a matematikai műveletek lehetőségére, azokat mindig használja ki.
- Segítsük elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességének fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Alapvető ismeretekkel rendelkeznek önmagukról, családjukról.
- Eligazodnak az óvodában, ismerik a dolgozókat és munkájukat.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, az elemi közlekedési szabályokat betartják.
- Ismerik az óvoda környezetében lévő nevezetesebb épületeket, intézményeket.
- Felismerik a napszakokat.
- Megkülönböztetik az évszakokat, tudják azok jellemzőit.
- Ismerik a "növény" szót, annak fejlődési feltételeit és a gondozási teendőket.

- Az állatokat szempontok szerint tudják csoportosítani, ös--szehasonlítani.
- Ismerik a színeket, színárnyalatokat.
- Ismerik, gondozzák, védik környezetüket.
- Kialakulóban van környezettudatos magatartásuk.
- Képesek válogatni, sorba rendezni, összehasonlítani mennyiségeket, 10-es számkörben számolni.
- Ismerik a pár fogalmát.
- Építenek tér és síkbeli alakzatokat.
- Tapasztalatuk van a szimbólumokról.
- Ismerik az irányokat, értik és helyesen használják a névutókat.
- Megfigyeléseket végeznek:
  - Az élő és élettelen dolgok sokféle tulajdonságait.
  - A természet évszakonkénti változásait a "mi fánk" rendszeres látogatásával (átölelik, így megmérik a törzsének vastagságát, megbecsülik magasságát, számolgatják ágait, a levelek színének változásait érzékelik a különböző évszakokban).
  - Évszakórát készítenek, ezen gyakorolják az évszakok egymásutániságát, sorrendiségét.
  - Átélik az időjárási elemeket, a kellemes és kellemetlen jelenségeket. Ezzel kapcsolatban magatartásformákat sajátítanak el.
  - Népi jóslatokat, megfigyeléseket ismernek meg.
  - Időjárásnaptárt készítenek - folyamatosan rajzolják. Hallgatják az időjárásjelentést. Használják a jelenségek többféle kifejezési lehetőségét. Pl.: az eső szemerkél, csepereg, esik, zuhog...

- Gyűjtőmunkát végeznek:
  - Termények szednek (gesztenye, kukorica, zab, mák, bab, makk...), gyógynövényeket (csipkebogyó, bodza, hárs, csalán - ezekből teát főzünk).
  - Apró kincseket gyűjtenek (kövek, csigaházak kagylók, tollak, levelek, elszáradt növények, kéreg, magok stb.), ezeket gyűjteménnyé rendezik. Ennek során matematikai folyamatokat gyakorolnak: alakjuk, anyaguk, formájuk, méretük és számosságuk tekintetében.
  - A gyűjtött „kincsekkel” és termények érzékelő játékokat játszanak a szabadban és az Évszak barlangban.
- Gyümölcsöt szüretelnek, piacon vásárolnak:
  - Tömeg- és mértékegységeket érzékelnek becsléssel és méréssel. Kommunikációs helyzeteket élnek át, viselkedési formákat és szociális struktúrát sajátítanak el.
  - Szőlőhegyen szüretelnek, darálnak, préselnek. Megismerik a szőlőszüret jellegzetes eszközeit és azok használatát. Egyéb gyümölcsöket szednek.
- Részt vesznek az emberi munka természetformáló tevékenységeiben (kapálnak, gereblyéznek, ültetnek, öntöznek, gyomlálnak, betakarítják a termést, komposztot készítenek az elpusztult növényi részekből).
- Feldolgozzák a termelt és vásárolt zöldség és gyümölcsféléket:
  - Gyümölcs és vitaminsalátát készítenek, almát, gesztenyét, tököt, süteményt sütnek, befőznek, aszalnak.
- Megízlelik a nyers zöldségféléket és gyümölcsöket, összehasonlítva felismerik ízüket.

- Matematikai jellegű tevékenységeket végeznek, geometriai formákat érzékelnek meg a mosás, hámozás során. (gömb, kúp, henger és metszetei)
- Tisztában vannak a számosság, a több-kevesebb fogalmával és viszonyával.
- Kísérleteket végeznek:
  - A növények fejlődéséhez, szükségéhez feltételek meglétével és hiányával kapcsolatban következtetéseket vonnak le.
  - Vízmintát vesznek a közeli patakból, összehasonlítanak, ok-okozati összefüggéseket keresnek, fedeznek fel.
  - A levegő tisztaságával kapcsolatban összehasonlítják az erdő és a forgalmas belváros levegőjét, a virágok, fű, széna illatát - kipufogógáz szagát.
  - Halmazállapotok változásaival kapcsolatban: jeget, havat olvasztanak, vizet fagyasztanak, párologtatnak.
- Ismereteket szereznek az állatokról.
  - Etetik az akváriumban élő halakat, részt vesznek az akvárium tisztításában.
  - A téli hónapokban etetik az itt maradt madarakat.
  - Erdei kirándulásokon megfigyelik az erdei állatok lakhelyét (bozótos, odú, vacok, rókalyuk) és nyomukat, télen az ember gondoskodásának nyomait.
  - Élvezik az erdő csendjét, nem háborgatják az ott élő állatokat hangoskodásukkal. Vigyáznak az erdő tisztaságára.
  - A védett állatokról és növényekről videofilmet, könyvet nézegetnek, képeket gyűjtenek. - A közeli szakiskola vadász- és környezetvédő tagozatának se-

gítségével képet kapnak az erdészek és vadászok munkájáról.

- Falumúzeumi látogatások során megismerik a régi magyar állatfajtákat (rackajuh, puli kutya).
- Kiállításon és állatkertben ismerkednek a különleges és más földrészek állataival.
- Az állatok megismerése során matematikai feladatokat végeznek: számlálás, összehasonlítás, hosszú, rövid, kicsi, nagy fogalmát gyakorolják.
- A közeli Csónakázó-tónál megismerik a vízben és a víz közelében élő állatokat. (hattyú, hal, vadkacsa, béka, vadlúd, vízityúk, pézsmapatkány, gólya).

7.3. Verselés, mesélés

Célunk:

- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi élménynyújtás, az irodalmi érdeklődés felkeltése, erkölcsi, etikai fejlődésének segítése.

Ösztönözzük a gyermeket saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására.

Verseink, meséink tartalma szorosan összefügg a természeti jelenségek (évszakok, az ehhez kapcsolódó hagyományok, ünnepek) időbeni sorrendiségével.

Meséink anyagát a magyar népmesekincs gazdag tárházából merítjük, a verseknél az értékes magyar gyermekirodalmi alkotásokra támaszkodunk elsősorban, de az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a minsennaos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyulatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A bábozás, dramatizálás sokféle eszközének biztosításával lehetővé tesszük, hogy a gyermekek irodalmi élményeiket eljátszhassák. Az óvónők ünnepi, alkalmi bábozásaival és a bábszínházi előadások látogatásával színesítjük a gyermekek irodalmi élményeit.

Feladataink:

- A gyermek életkorának, nyelvi fejlettségének megfelelő irodalmi alkotásokat válasszunk, ezzel segítjük szemléletmódjának és világképének alakítását.
- Oldjuk a mindennapi mesével a gyermek szorongásait, ébresszük rá a mélyebb értelemben vett a pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. Hagyjuk, hogy a tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, mágikus világképe felodja a szigorú ok-okozati kapcsolatokat.
- Rendszeresen mondjunk a gyermek tevékenységeihez illő, a 3-7 éves életkori sajátosságaikhoz igazodóan népi - népmeséket, népi hagyományokat feelevenítő mondókákatat, rigmusokat, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilágot, meséket, - klasszikus és kortárs irodalmi műveket egyiránt.
- Kezdeményezzük, hogy otthon is verseljenek, meséljenek a szülők a gyermekeknek, hisz a mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.

- A beszoktatást segítsük ringatók, dúdolók, hintáztatók mondogatásával és a báb rendszeres használatával.
- A délutáni pihenést mindig az óvodapedagógus, vagy egy nagycsoportos gyermek meséjével kezdjük.
- Alakítsuk ki a gyermekekben a könyv szeretetét, megóvását és tiszteletét. (Kiskönyvtár kialakítása a csoportban.)
- Ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy saját szintjüknek, ismereteiknek, nyelvi kifejezőkészségüknek megfelelően meséljenek, hiszen a gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- Biztosítsuk az irodalmi élmény átéléséhez szükséges csendet, meghitt légkört.
- A mese, vers élményszerű előadásával segítsük a gyermek képzeletének fejlődését. Mesehallgatás közben a gyermek elengedett, intim állapotban eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- Rendszeresen mondjunk a természettel kapcsolatos rövid elbeszéléseket, meséket, verseket, melyekkel a természet szeretetére nevelünk.
- Teremtsünk lehetőséget a versek, mesék többszöri ismétlésére, hogy a gyermek a hallott meséket, verseket eljátszhassa. (báb, dramatizálás)
- Irodalmi alkotásokon keresztül váltsunk ki pozitív érzelmeket a természet élőlényei és hazánk tájai iránt.
- Adjunk helyet a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt.
- A tehetséges gyermekeknek adjunk lehetőséget önálló szereplésre az óvodai ünnepek alkalmával és az óvodások részére szervezett városi vers és mesemondó versenyen.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Megérzik az irodalmi alkotások hangzás- és hangulatvilágát, és költői képeit.
- Van néhány kedvelt meséjük, azt el is tudják mesélni.
- A meséket bábbal, dramatizálással, mozgással és/vagy ábrázolással megelevenítik.
- Tevékenységeiket verssel, mondókázással kísérik (öltözés, vetkőzés, játék, rajzolás, építés...)
- A mesét figyelmesen, csendben hallgatják.
- Otthonról állatokról, növényekről szóló könyveket hoznak.
- Szívesen nézegetik a csoportban található vagy otthonról hozott színes leporellókat és könyveket, vigyáznak rá.
- A képekről, emlékekről, kitalált történeteket önállóan mesélnek

7.4. Ének, zene, népi játék,tánc

Célunk:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- A zenei anyanyelv formálása, a magyar népdalkincs megismertetése.
- A környezet hangjainak megfigyelése, a zenélés örömének átélése, zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának formálása.
- Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé váljon a felnőtt minta spontán utánzásával.

Dalanyagunk gerincét a magyar népi gyermekdalok, ölbeli játékok és mondókák alkotják. A gyermekek spontaneitására építve

a nap bármely időszakában a különböző tevékenységeiket énekkel, a gyermekek zenei képességeit (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) fejlesztjük. Óvodásaink zenei ízlésvilágát, zenei kreativitásának alakítását énekes népi játékokkal, és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások megismertetésével fejlesztjük.

Mozgáskultúrájuk fejlődésében nagy jelentőséget tulajdonítunk a néptánc elemeire épülő körjátékoknak.

Hetente 1 alkalommal kötött formában gyakoroljuk az énekes játékokat.

Feladataink:

- Fejlesszük a gyermek hallását, ritmusérzékét, természeti környezetünk hangjainak, zörejeinek, ritmikus váltakozásának megfigyelésével, utánzásával.
- Segítsük elő a gyermekek óvodai beszoktatását ölbeli játékokkal, élményt nyújtó, közös ének-zenei tevékenységekkel, ígyfedeztessük fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét.
- A zenei és dalanyag kiválasztásánál legyünk igényesek, építsük be az éneklést, a zenélést a mindennapi tevékenységbe.
- Séták, kirándulások, játékok alkalmával a helyzethez illő énekeket, mondókákat kezdeményezzünk, éljük át a közös éneklés örömét.
- Énekeljünk népdalokat, tanítsunk népi játékokat és a néptánc alapjait, biztosítsuk ezzel a hagyományok megismerését, továbbélését.
- Fejlesszük a gyermekek téri tájékozódását, különböző népi gyermekjátékokkal.
- Figyeltessük meg a gyermekek környezetében hallható hangokat és zörejeket.

- Szervezzünk zeneiskolai látogatásokat a hangszerek, a zenekari muzsika megismertetésére.
- Ismertessük meg a gyermekekkel néhány hangszer használatát, használtassuk a ritmushangszereket.
- Állítsuk tudatosan az ének-zenei nevelést a mozgás- és beszédfejlesztés szolgálatába.
- Fektessünk külön hangsúlyt a ritmika fejlesztésére, általa a helyes beszédritmus kialakítására.
- Fejlesszük a kreativitást a mozgás zenére történő improvizáltatásával.
- A zenei téren tehetséges gyermekeknek adjunk lehetőséget, hogy ünnepeinket egyéni ének és hangszerjátékukkal színesítsék.
- Tekintsük feladatunknak az óvodai ének-zenei nevelés eredményes megvalósítása érdekében a zenei anyanyelv kialakítását.
- A zenei nevelésübk során keltsük fel a gyermekek zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlésüket, formáljuk esztétikai fogékonyságukat.
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások szolgáljanak eszközül a gyermek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
- A zenehallgatás anyag megválasztásánál vegyük figyelembe a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hova tartozását.
- Biztassuk a gyermekeket, hogy a nap bármely szakában bátran énekeljenek, mondókázzanak ismert és önmaguk által kitalált dallamokat, szövegeket, a hozzájuk tartozó mozgással kísérve.

- Szívesen bekapcsolódjanak dalos játékokba, maguk is kezdeményezzenek népi gyermekjátékokat.
- Zenét hallgatva a muzsika érzelmeket kelt bennük, leköti érdeklődésüket, mozgást improvizálnak, gyakorolják a néptánc alapelemeit.
- Séták, kirándulások során hallgassák a természet hangjait (madárcsicsergés, patakcsörgedezés, lombok suhogása...) a környezet egyéb zörejeit (autók hangja, harangozás ...) és utánozzák azokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek önállóan, tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni. A nap bármely szakában bátran énekelnek, mondókáznak ismert és önmaguk által kitalált dallamokat, szövegeket, a hozzájuk tartozó mozgással kísérve.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbséget és maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, képesek ezt térben mutatni.
- Tisztán énekelnek vissza változatos dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is.
- Felismerik a halk-hangos közötti különbségeket, tudnak halkan és hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Dallamot képesek felismerni dúdolásról, hangszerről, motívumokról. Tudnak dallammotívumot jelre elbújtatni.
- Képesek a természet, a környezet hangjainak és zörejeinek, különböző hangszíneinek finom eltéréseit megkülönböztetni. Séták, kirándulások során hallgatják a természet hangjait (madárcsicsergés, patakcsörgedezés, lombok suhogása...) a környezet egyéb zörejeit (autók hangja, harangozás ...) és utánozzák azokat.

- Az egyenletes lüktetést megkülönböztetik a dal ritmusától. Gyakorolják azt mozgással, tapssal, hangszerrel, egyéb eszközzel (kövek, botok).
- Ritmusmotívumokat kísérnek mozgással, tapssal, ORFF hangszerekkel. A zörejt a zenei hangtól elkülönítik, sokféle hangszert ismernek. Megkülönböztetik, majd utánozzák az előénekelt dallamrészeket, ritmus- és dallammotívumokat, hangerőt, hangszint, hangmagasságot.
- Mondókák, dalok ritmusában felismerik a szünetet, betartják és mozgással érzékeltetik.
- Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak.
- Képesek egyensúlyváltást kívánó mozgásokra és térformák kialakítására. Egyszerű, játékos táncmozgásokat esztétikusan, örömmel végeznek.
- Ütőhangszereket használnak, lüktetést, hangsúlyt, motívumot kiemelnek vele.
- Kitalálnak dalokat, egyszerű játékos mozdulatokat, játék nélküli dalokhoz, egyszerű mozdulatokat.
- Szívesen bekapcsolódnak dalos játékokba, maguk is kezdeményeznek népi gyermekjátékokat.
- Zenét hallgatnak, a muzsika érzelmeket kelt bennük, leköti érdeklődésüket, mozgást improvizálnak
- A bemutatott élőzenét, a magyar és más népek dalait figyelmesen hallgatják.
- Ismerik és gyakorolják a néptánc elemeit

7.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célunk:

- A gyermeki személyiség fejlesztése a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrá-

zolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés eszközein keresztül.

- A gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- Környező világunk szín és formavilágának megismertetésével a gyermekek inspirálása az ábrázoló tevékenységekre. - A természetből vett anyagok alkalmazását elsődleges fontosságúnak tartjuk.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Megismertetjük a gyermekeket a különféle ábrázolási technikákkal, fő hangsúlyt a **népi kismesterségek** alapvető elemeinek alkalmazására helyezzük.

Nálunk az ábrázolás nemcsak teremben végzett tevékenység, hanem a szabadban a gyermekek által talált eszközökkel és anyagokkal bárhol megvalósítható.

Feladataink:

- Biztosítsuk egész nap folyamán a különböző anyagokkal, változatos eszközökkel való tevékenykedést.
- Olyan tárgyi, hangulati feltételrendszert teremtsünk, amely fejleszti a gyermekek képi gondolkodását.
- Biztosítsunk élményeket, juttassuk a gyermeket az alkotás örömének átéléséhez, alakítsuk ki bennük az igényt az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
- A tevékenységek során segítsük a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképsségek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak kifejezését.

- Alakítsuk a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységüket, szép iránti nyitottságukat, igényességüket.
- Ismertessük meg a gyermekeket a természetben található anyagok felhasználását az ábrázolásban (bot, kavics, fűszál, növényszár, levél...).
- Legyünk igényesek a környezet formálásában, törekedjünk a természetes, jó minőségű anyagok használatára.
- Láttassuk meg a természet szépségét, sokszínűségét és biztosítsuk annak lehetőségét, hogy a gyermek az adott környezetben ábrázolhassa.
- Használjuk fel a gyermekmunkákat a szülők részére rendezett kiállításon való bemutatásra és a környezet szépítésére.
- Mutassuk a gyermekeknek sokféle technikai alapelemet és eljárást, biztosítsunk lehetőséget ezek szabad gyakorlásához. (ceruzafogás, ecsetkezelés, vágás)
- Gyűjtsük és értékeljük a gyermekmunkákat, a gyermek fejlődésének megállapítása céljából.
- Ismertessük meg a gyermekeket az egyszerűbb bábok készítésének technikájával.
- Juttassuk a gyermekeket az alkotás örömöhez.
- A tehetséges gyermekeknek rendezzünk kiállítást, és irányítsuk abba az iskolába, ahol kiemelten foglalkoznak ezzel a területtel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Firkálnak, rajzolnak kezdetben nagyobb, majd egyre kisebb felületeken is (papíron, táblán, homokban, hóban, aszfalton).

- Nyomatokat készítenek levél, gyümölcs, parafa, kavics és egyéb eszközök felhasználásával.
- Festenek ujjal, majd ecsettel levelekkel, virágszirmokkal. Használják az alapszíneket, később a színárnyalatokat. Keverik a színeket.
- Képeket készítenek festéssel, rajzolással papírra és textilre ragasztással, karcolással, nyomattal.
- Papírt tépnek, különböző anyagokat vágnak, ragasztanak.
- Építenek kockából, csoportszoba eszközeiből, bútoraiból, homokból, jégből, hóból.
- Gyurmáznak, agyagoznak elkészült munkáikkal díszítik környezetüket, bővítik a csoport játékkészletét.
- Természetes anyagokat használva készítenek bábokat, ajándékokat, barkácsolnak játékukban felhasználható eszközöket.
- Gyakorolják a népi kismesterségeket (agyagoznak, bőröznek, fonnak, szőnek, tojást festenek, mézeskalácsot sütnek és díszítenek, batikolnak, kékfestéssel, népi motívumokkal díszítenek, gyöngyöt fűznek, varrnak).
- A gyermekek képalkotása, színhasználata változatos, elképzeléseiket, élményeiket önállóan megjelenítik.
- Emberábrázolásuk differenciált, hangsúlyozzák a megkülönböztető jegyeket. Egyszerűbb mozgásokat ábrázolnak.
- Elképzeléseik és megfigyeléseik alapján formákat mintáznak.
- Önállóan alkalmazzák a megismert technikákat.
- Képesek a díszítőelemeket ritmikusan, szabály szerint váltogatni.
- Szépérzékük alakulóban van, ez kihat a környezetük iránti igényességükre.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket.

❖ Alkotásaikban a természet szín és formavilágát megjelenítik.

7.6. Mozgás

Célunk:

- A gyermekek mozgásigényének kielégítése a természetes környezet kínálta lehetőségek, és irányított mozgásos játékok alkalmazásával. A gyermekek mozgáskultúrájának, testi képességeinek fejlesztése, egészségének védelme.

A rendszeres egészséfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

Feladataink:

- A gyermekek - egyéni szükségleteinek, képességeinek figyelembevételével – felfokozott mozgásigényének kielégítése az óvodai nevelés minden napján.
- A természetes környezet kínálta lehetőségek, a torna, a mozgásos játékok és az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek alkalmazásával a gyermekek mozgáskultúrájának, testi képességeinek mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés alakítása, fejlesztése és egészségük megóvása, megőrzése.
- Segítsük elő az óvodáskor természetes hely- helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulását, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakaszát

sokszínű, változatos és örömteli, érzemi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal. Ezzel biztosíthatjuk a mozgás és az értelmi felődés kedvező egymásra hatását.

- A különböző mozgások napi gyakorlásával a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásához járuljunk hozzá, ezek felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait is.
- Óvodánkban a gyermekek mozgásigényének kielégítésére és fejlesztésére a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek, szabad mozgások biztosítását tartjuk legfontosabbnak meglévő adottságainkra alapozva. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket egészítjük ki az irányított mozgásos tevékenységekkel.
- Biztosítsuk a gyermekek számára a mozgáshoz megfelelő helyet és eszközöket. Használjuk ki az óvoda lehetőségeit.
- Komplex testmozgások beépítése az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, s így együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésésre (pozitív énkép, önkontroll, érzelem szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó dongolkodás)
- Tegyük lehetővé a gyermekeknek a természetben található minél több akadály legyőzését (fáramászás, csúszkálás, egyensúlyozás, különböző terepviszony bejárását).
- A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítsük a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntés, az alkalmazkodó képesség, és akarati tulajdonságok erősödését.
- Mutassunk helyes mintát a tornagyakorlatok végzése során.
- Használjuk az óvoda rendelkezésére álló mozgásfejlesztő eszközöket. (Ayres eszközök, tornaszerek)

- A szabad mozgásokon kívül szervezett, irányított mozgással és mindennapos rövid tornával fejlesszük a gyermekek mozgását.
- Iktassunk be speciális gyakorlatokat a zenés torna foglalkozások során (gerinc és lábboltozat erősítésére).
- Törekedjünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív, mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a mozgás lehetőleg a szabad levegőn történjen (sportpálya, udvar).
- Segítsük a tornán, mozgásban, játékokon keresztül a közösségi és versenyszellem kialakulását.
- Biztosítsuk az évszakokhoz kapcsolódó mozgáslehetőségek kihasználását (szánkózás, korcsolyázás stb.).
- Törekedjünk a tehetséggondozásra, az egyéni képességek fejlesztésére.
- Szervezzünk versenyeket óvodán belül és más óvodával a mozgásfejlettségben tehetséges gyermekek részére.
- Biztosítsuk a tehetséges gyermekek számára a város óvodái részére szervezett sportprogramokon való részvételét (futóverseny, foci).
- Sétákkal, kirándulásokkal biztosítsuk a gyermekek szabad mozgásának lehetőségét.
- Torna, mozgás, játékok során neveljük gyermekeinket arra, hogy figyeljenek egymásra és vigyázzanak testi épségükre.
- Működjünk együtt a családdal a mozgás megszerettetésében.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Fokozatosan megtanulják és begyakorolják a helyes irányokat, oldaliságot. Testrészeivel ismerkedik és azok funkcióival. Megnevezik a térirányokat, gyakorlataikban helyesen alkalmazzák.

- A nagy mozgások során ugrándoznak, csúsznak, bújnak, mászнak.
- Szem-kéz, szem-láb koordinációs gyakorlatoknál célba dobnak, célba ugranak, ugróiskolát játszanak, ugróköteleznek, függő mozgásokat végeznek, fára másznak.
- Az egyensúlyérzék fejlesztése közben hintázó, ringató, pörgő mozgásokat végeznek különböző eszközökkel és eszközökön.
- Segítséggel vagy önállóan használják az AYRES terápia eszközeit.
- A finommotorika fejlesztéséhez szalagot, botot, labdákat használnak.
- Állatok jellegzetes mozgását, hangját utánzó játékokat játszanak.
- Közlekedési eszközöket jellemző mozdulatokkal és hangokkal utánoznak.
- Időjárási viszonyokat kihasználva szánkóznak, csúszkálnak, pancsolnak, fűben hemperegnek.
- Lehetőség szerint úsznak, táncolnak, szabadon és rendeltetés szerűen használják az udvari sporteszközöket.
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Növekszik mozgástapasztalatuk, az egyensúlyozásban és ugrásban cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Finomodik tér- és időbeni tájékozódó képességük.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Egyéni, csoportos, sor-váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- Labdát vezetnek, célba dobnak, hajítanak.
- A természetes járást ütemes járással váltakoztatják.

- Ismernek járás-, futás-, rend-, gimnasztikai-, egyensúlyozó és tartásjavító gyakorlatokat, verseny- és szabályjátékokat, függéseket, labdajátékokat.
- Fejlődik téri tájékozódásuk, növekszik állóképességük, önbizalmuk, feladattudatuk.

7.7. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

- Munkavégzés által a gyermekek társas kapcsolatának, a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitüdök és képességek, készségek, tulajdonságok – kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, - alakítása.
- A gyermek az önként vállalt aktív tevékenységet örömmel és szívesen végezze.

A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze óvodánkban a munkatevékenység. Ezek egyrészt a gyermek saját ellátása érdekében végzett munkákra, másrészt a csoport (óvoda) érdekében végzett tevékenységekben valósulnak meg. Az önkiszolgálás feladatait étkezésnél, öltözésnél, játéknál a gyermekek óvodába lépésüktől fogva folyamatosan gyakorolják. Később előtérbe kerül a társakért, a közösségért végzett munkavégzés. Ezek a következők óvodánkban: naposi teendők, vagy egyéb munkák: kisebb megbízatások teljesítése, haletetés, akváriumgondozás, kiskert gondozás, udvarunk és az óvoda környékének rendben tartása, csoportszoba, játékok rendezettségének biztosítása, közös gyümölcsszüretek és azok feldolgozása.

Feladataink:

- Biztosítsuk a környezet védelmével, gondozásával kapcsolatos munkalehetőségeket (veteményeskert, virágágyások, kisállatok, élőnövények gondozása).
- Hívjuk fel a gyermekek figyelmét a környezetünk érdekében végzett munkák fontosságára és jelentőségére.
- Biztosítsuk a munkához szükséges optimális helyet és eszközöket.
- Teremtsünk lehetőséget a differenciált önálló és csoportos munkavégzésre.
- Mutassuk be a munka folyamatát, egyszerű kivitelezését, a helyes célszerű eszközhasználatot a gyermekeknek. Szoktassuk őket az eszközök rendben tartására.
- A munkafolyamatok bemutatásánál és a mennyiségénél tartsuk szem előtt a fokozatosságot.
- Törekedjünk a munkafolyamat állandóságára, folyamatosságára és befejezésére.
- Tegyük lehetővé, hogy a gyermekek önállóan is kezdeményezzenek munkát, teremtsünk meg az önálló munkavégzés lehetőségét.
- Az önállóság mellett fejlesszük a gyermek kitartását, a felelősségét, és céltudatosságát.
- Alakítsuk a munkakészséget és a szokásokat.
- Támaszkodjunk a munka játékkal megegyező sajátosságaira.
- Olyan munkát bízzunk a gyermekekre, amelyek elvégzésére megerőltetés nélkül képesek.
- Végezzenek munkát a közösségért, hiszen ez a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája, ezáltal egész személyiségének fontos eszköze.

- Kapjon a gyermeki munka az óvodapedagógustól konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést.
- Igyekezzünk elérni, hogy a gátlásos, visszahúzódó gyermekek is részt vegyenek közös tevékenységekben.
- Hívjuk fel a szülők figyelmét a munka értékelésének fontosságára. Segítsük a szülőket, hogy vegyék komolyan és tartsák tiszteletben gyermekeik munkáját, legyenek segítségükre - szükség esetén - annak elvégzésében.
- Igyekezzünk elérni, hogy minden család szoktassa gyermekét a saját személyével kapcsolatos teendők elvégzésére.
- 4-5 éves kortól vezessük be a csoportba a naposságot.
- Folyamatosan jelöljük ki - a gyermekekkel közösen - az aznapi naposokat.
- Ügyeljünk arra, hogy mindenki sorra kerüljön, de a feladatot ne erőltesse.
- Ismertessük a naposi teendőket. Teherbírásukat meghaladó feladatokat ne adjunk.
- Arra törekszünk, hogy ezek önként vállalt játékos tevékenységei legyenek a gyermekeknek. Az óvodáért végzett munkába a szülők bekapcsolódását is fontosnak tartjuk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képesek a feladatok egymás közötti megosztására, kooperálásra. Környezetüket rendben tartják, ügyelnek rá.
- Naposságtól függetlenül szívesen vállalkoznak környezetük rendjének, tisztaságának helyreállításában való közreműködésre. Önállóan képesek a naposi munka minden fázisának elvégzésére.
- Játékelrakásnál esztétikusan elhelyezik a tárgyakat, segítenek a foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztásában.

- Kialakul bennük a gyermekméretű munkaeszközök cél - és rendeltetésszerű használatának képessége.
- Képesek a megkezdett feladat végig vitelére, befejezésére.
- Örömet okoz számukra a sikeresen elvégzett munka.
- Szívesen vállalkoznak alkalmi megbízatásokra nemcsak saját csoportjukban és nemcsak saját óvónőjük kérésére, de az óvoda -általuk ismert- más dolgozóinak kérésére is.
- Kerti munkákat végeznek kiskertben, veteményeskertben, virágágyásban, betakarítás, feldolgozás. Állatokat, növényeket gondoznak.

7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk:

- Elsődleges célunk az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a gyermek tanulását támogató környezet megteremtése, melynek során a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire épít.
- A tanulás tevékenységekben valósuljon meg, legyen utánzásos, spontán tevékenység, így járulva hozzá a teljes személyiség fejlődésének, fejlesztésének támogatásához.

Óvodánkban a tanulás fő formája a természetes környezetben szerzett közvetlen tapasztalatszerzés.

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán játékos tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretben valósul meg.

Feladataink:

- Az óvoda valamennyi alkalmazottja nyújtson példát a gyermekek utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulásához, a szokások kialakításához.
- Játékban fejlesszük a gyermek értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás), ezáltal adjunk lehetőséget a játékos, cselekvéses tanulásra.
- Elégítsük ki a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését, kérdéseire válaszoljunk, válaszait mindig hallgassuk meg.
- Kínáljunk lehetőséget a gyermek számára spontán játékos tapasztalatszerzésre, olyan szituációk átélésére, ahol megismerheti a felfedezés, a kutatás örömeit, erősítjük kreativitását.
- Biztosítsunk a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő, a cselekvő aktivitásra, sok érzékszervet foglalkoztató tevékenységekre.
- Fejlesszük a gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget, amelyben a gyermek saját teljesítőképességét megismerheti, a tapasztalatszerzés, felfedezés az óvodapedagógus által irányított legyen.
- Adjunk lehetőséget irányított megfigyeléssel, tapasztalatszerzéssel a gyakorlati problémamegoldásra.
- Személyre szabott pozitív értékeléssel segítsük elő a gyermek személyiségének kibontakozását a tanulás irányítása során.
- Az életkori jellemzők ismeretében és az egyéni eltérések figyelembevételével az óvodapedagógus döntésétől függ - a

szabad játékot kivéve - a kezdeményezett tevékenységek formáinak megválasztása.

- Különböző szervezeti formában végezzék feladataikat (egyénileg, mikrocsoportban, csoport egészére kiterjedően)

A tanulás keretei különböző életkorokban

Élet-kor	kötött	kötetlen	kötött vagy kötetlen
3-4	mozgásfejlesztés	külső világ tevékeny megismerése ének-zene, énekes játék, gyermektánc rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	verselés-mesélés
4-5	mozgásfejlesztés	rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	külső világ tevékeny megismerése verselés-mesélés ének-zene, énekes játék, gyermektánc
5-7	mozgásfejlesztés ének-zene, énekes játék, gyermektánc		külső világ tevékeny megismerése verselés-mesélés rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tudjanak önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján.
- Alakuljon feladattudatuk.
- Ismerjék saját értékeiket.
- Legyenek önálló a begyakorolt feladatok megoldásában.
- Végezzenek önálló megfigyeléseket, ismerjék fel a jelenségeket változásukban is.

- Fedezzenek fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- Törekedjenek többféle megoldás keresésére.
- Szándékos figyelmük tartalma érje el a 10-15 percet.
- Legyenek képesek gondolataikat érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Különítsék el a mese és a valóság elemeit.

7.9. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A törvény adta rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre:

- A hatodik életév betöltése augusztus 31-ig.
- Szülők kérelmére a hatodik életév betöltése december 31-ig.
- Az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése.

Pedagógiailag mindazon jellemzők meglétét értjük az iskolába lépés feltételén, melyek az óvodáskor végére a fejlődés jellemzőiként jelennek meg programunkban.

Fő feladatunknak tartjuk, hogy a gyermek egyéni fejlettségének szempontjából legoptimálisabb időben kezdje el az iskolai életet:

- A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testará-

nyai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

- A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:
  - Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama: a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
  - Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
  - A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Az egészségesen fejlődő gyermek:
  - Érthetően, folyamatosan kommunikál, **beszél**: gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni: minden szófajt használ: különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot: tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek): végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
  - **Elemi ismeretekkel** rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat: ismeri és a gyakorlatban alkal-

mazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait: ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét: felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek: elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A **szociálisan** egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek:
  - Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni: késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
  - Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésben, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg: kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.(2014. 09. 01-től)
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szint.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekkel szemben.

8. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI, A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

8.1. Gyermekvédelmmel összefüggő pedagógiai feladatok

Az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítve óvja, védi, szocializálja a gyermeket.

Pedagógiai eszközökkel feltáró, megelőző és a káros hatásokat ellensúlyozó munkát végzünk, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásával.

Célunk:

- Feltárni mindazokat az okokat, amelyek a gyermek egészséges személyiségfejlődését hátrányosan befolyásolják, akadályozzák.
- Minden gyermek eljusson fejlődésének azon optimális fokára, mely által képes lesz egyéni készségének és képességének megfelelően az iskola megkezdésére.
- A gyermekek, szülők és dolgozók körében a „másság” elfogadtatása.

A nevelőtestület feladatai a gyermekvédelem területén:

- Lehetőségeinken belül megadni minden segítséget a hátrányok kompenzálásához a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között, ehhez intézményi gyermekvédelmi felelős biztosítása
- Óvodába lépés előtt ismerjük meg a gyermek otthoni környezetét.

- Tájékozódjunk a család neveléssel kapcsolatos szokásairól, rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel.
- Biztosítsuk a gyermeket - szülőt megillető jogok érvényesülését az óvodán belül.
- A hátrányos helyzet okozta tüneteket, problémákat felismerve szükség esetén szakember segítségét kérjük.
- Szülőkkel való kapcsolattartásunkat jellemezze a segítőkészség, empátia.
- Részt veszünk az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában.
- A család szociális és anyagi helyzetét segítő intézményen belüli támogatási rendszer – lehetőségek kidolgozása.
- Kísérjük figyelemmel a rendszeres óvodalátogatást, jelezzük a tartós hiányzást.
- Tartsunk aktív kapcsolatot a gyermekvédelmi szervekkel.
- Az esélyegyenlőtlenség csökkentése mellett a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

A gyermekvédelmi munka koordinálását a **gyermekvédelmi felelős** végzi. Az intézményvezető felelőssége egyértelmű. A gyermekvédelmi felelősnek az intézményvezetőhöz kell fordulnia, ha valamilyen intézkedést tart szükségesnek.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A nevelési év elején a gyermekvédelmi munkaprogram megtervezése.
- A gyermekvédelmi esetek feltérképezése.
- A feladatok koordinálása.

- A gyermekvédelmi szempontból szükséges nyilvántartások vezetése, erről illetékeseknek adatszolgáltatás.
- Környezettanulmány készítése szükség esetén.
- A lehetséges szociális támogatás megállapítása az önkormányzat rendelete alapján az óvodavezetővel közösen.
- A szülők tájékoztatása a gyermekvédelmi felelős fogadóórájáról. (A gyermekvédelmi felelős nevét, óvodában tartózkodásának és fogadóórájának idejét a házirend tartalmazza.)
- Folyamatosan beszámol a gyermekvédelmi munkáról.
- Kapcsolattartás a helyi gyermekvédelmi szervekkel: Nevelési Tanácsadó, Tanulási Képességeket vizsgáló és Rehabilitációs Bizottság, Gyermekjóléti Szakszolgálat, Családsegítő intézmények, Városi Gyámhivatal, Polgármesteri Hivatal, Országos Gyermekvédő Liga Szombathelyi Szervezete, védőnők.
- Részvétel az egészségneveléssel kapcsolatos programokban. Jogszabály változások figyelemmel kísérése.
- Városi szinten szervezett gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos továbbképzéseken való részvétel.

8.2. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Célunk:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.
- Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.

- Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladat:

- A HH/HHH gyermekek városon belüli teljes körű beóvodázásával biztosítani az esélyegyenlőséget.
- A HH/HHH gyermekek egyenlő elosztásával biztosítani intézményi- és csoport szinten a szegregációmentességet.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.
- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása
- Az önművelés igényének kialakítása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényének kialakítása

8.3. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során.

A sérült és az ép gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik, együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének, önállóságának, együttműködésének érzelmi életének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- A gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelés.
- A sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.
- A sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarctól mentes iskolai pályafutás kezdése érdekében.

Feladataink:

- A szakvélemények (orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai) áttekintése, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, struktúráját, amelyek alapján tervezzük a specifikus fejlesztést.
- A sajátos nevelési igényből eredő speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése (mozgásterápia, vizuális-, akusztikus-, taktilis észlelés, értelmi képességek fejlesztése, beszéd- és nyelvi képesség fejlesztése, megismerő folyamatok kialakítása, önállóság, szokások elsajátításának gyakoroltatása.
- A napi életritmusba a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sérültek felzárkóztatását segítik elő.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztése, illetve a képességeket- és készségeket befo-

lyásoló pszichikus funkciók fejlesztése, szakemberek segítségével.

- Speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával a kognitív képességek fejlesztése.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan mű-ködő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen.
- Egyénre szabott fejlesztőprogramok készítése a sérült gyermekek részére, a szakvélemény alapján.
- Interperszonális kapcsolatok alakítása.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a sérült gyermekek fejlődését.
- Mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

- A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgás-szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.
- A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.
- A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapotváltozást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás

miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszűntetése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása,
- a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése,
- az életkornak megfelelő tapasztalatszerzés biztosítása,
- a megtanult mozgás alkalmazására nevelés,
- biztosítani a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét
- kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb. fejlesztése

Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövik.

Látássérült gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép láthoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0-0,33 (0-33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A speciális, gyermekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkezté-

nek időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékosság, rendellenesség.

Feladatunk:

- A gyermek segítése
- a közös játékban,
- a közösséghez való alkalmazkodásban,
- a viselkedési formák megtanulásában és gyakorlásában,
- a közösség előtti szereplésben.
- az önkiszolgálás megtanítása,
- a tárgyak és helyük megismertetése,
- a rendszeretet,
- a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

Az óvodai nevelésben részesülő ***vak gyermekeknél*** (vízus: 0) is **kiemelt szerepet kap a játék**, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére.

Hallássérült gyermek

A ***súlyos fokban hallássérült*** – siket – gyermekek (a beszédtartományban mért hallás-veszteség 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő **fejlesztési feladata:**

- a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése,
- a hangos beszéd aktív használatának építése,
- a grafomotoros készségfejlesztés,
- a diszfázia-prevenció.

- A kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése.
- A beszédértés, szókincs, szájról olvasási készség fejlesztése.
- A beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nagyothalló – gyermekeknél a beszédtartományban mért hallásveszteség 30-45 dB közötti, középsúlyos esetben 45-65 dB közötti, súlyos esetben 65-90 dB közötti hallásveszteséget mutató gyermekek esetében.

- A nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése,
- a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése,
- a beszédértés, a szókincsfejlesztés,
- a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése,
- a beszédérthetőség folyamatos javítása.

A **hallássérült** kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet

- minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása,
- szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrend-szerek használata,
- a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A ***hallásukat műtéti úton helyreállított***/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája:

Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport).

Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

A ***halmozottan fogyatékos hallássérült*** óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékosság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét.

A foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékosság gyógypedagógiai mód-szereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik.

Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztése intézményünkben a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés során valósul meg.

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél.

Az esetükben az ép gyermekekkel közösen történő együttnevelést tudjuk felvállalni az óvodában. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segít-jük elő, számtalan élmény és minta biztosításával, amit a gyermekek a kortárskapcsolatok során élhetnek meg.

A fejlesztés célja

- A tankötelezettségi kor elérésére a megfelelő iskolaérettség biztosítása, amellyel a tanulmányokat normál általános iskolában, a tanulásban akadályozottak tanterve szerint kezdheti meg a gyermek.

Feladat:

- a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről történő gondoskodás,
- a fejlesztés során a gyermek aktuális igényének megfelelő ismeretek, tevékenységformák, módszerek, szervezeti keretek biztosítása,
- a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a kommunikáció, a szociális alkalmazkodás fejlesztése.

Beszédfogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd).

A nyelvfejlődési és beszédzavarok megnyilvánulásai

Feladataink:

- tudatos és tervszerű fejlesztés, a beszéd állapotának felmérésétől a terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés megvalósítása,
- módszerek célszerű alkalmazása az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, a korrekció adott szakaszának figyelembevételével,

- a kinesztéziás, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítő fejlesztése,
- a gyermek motiválása beszédhibájának leküzdésére,
- anyanyelvi nevelés a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése,
- speciális terápiák alkalmazása, szakemberek segítségével.
- Az ismeretszerzés biztosítása sokoldalú tapasztalatszerzéssel, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel.
- Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat
- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
- az értelmi fejlesztés,
- a mozgás és észlelési funkciók,
- valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása,
- az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg. Azoknál a beszédfogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfogyatékossághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékosság módszereinek kombinációjával valósítjuk meg.

Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus a szociális, kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara, amely a személyiségfejlődésnek egészét átható, úgynevezett pervazív zavar.

Cél:

- A szocializációs készségek fejlesztése.
- A kommunikációs készségek fejlesztése.

Feladatunk:

- Tárgyi, személyi állandóság biztosítása.
- Megfelelő idő biztosítása a tevékenységek végzésre.
- Viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták, énkép, önismeret, érzelmek kifejezése, önkont-roll tanítása.
- A kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápiája.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat.

Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

A fejlesztés célja:

- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése
- A kóros viselkedés kialakulásának megelőzése
- Alapvető kognitív készségek, képességek alakítása

Feladat:

- A szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti

korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.

- A szülővel együttműködve a „különbözőség” korai felismerése, diagnosztizáltatása (amennyiben a probléma az óvodában realizálódik).
- A teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulásának megelőzése.
- Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.
- Egyénre szabott, egyéni ütemben történő fejlesztés kidolgozás, komplex kezelés biztosítása a gyermek fejlődése érdekében.
- A gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése.
- A gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált tevékenységek esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása.
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek

Célunk: A „Tehetség ígéretek” gondozása

- intellektuális tehetség (a különböző területeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi stb.)
- művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)
- pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító)

Feladat:

- Támogató és szakszerű környezet megteremtése, amelyben a tehetség-ígéretek minél korábban felfedezhetők, és kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosított.
- A tehetség ígéretek erős oldalának fejlesztése
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése
- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása
- A többségen belül a differenciálás eszközrendszerével a tehetség fejlesztésének segítése: speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően.

9. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a teljesítmények értékelése során
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- gyermeki jogok gyakorlása során
- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások)
- az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- a gyermek csoportban való elhelyezése során
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön
- megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelésben részesüljön

10. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

10.1. A csoportszervezés elvei

Programunk vegyes életkorú, részben osztott és osztott csoportban egyaránt megvalósítható. Azt, hogy az adott nevelési évben milyen csoportot szervezünk, a beiratkozott és az óvodában maradó gyermekek életkora határozza meg.

A gyermekek csoportba történő beosztásánál figyelembe vesszük a gyermek életkorát, a szülők kérését, és óvodapedagógusok véleményét és a gyermekek óvodába lépés előtti, már meglévő ismeretségi kapcsolatait.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportosfoglalkozások tervezésével, szervezésével valósul meg.

A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

10.2. Napirend

A napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre, a stabilitás és a rugalmasság jellemzi. A stabil pontokat, a rendszerességet, az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik (étkezések időpontja, a szabad levegőn tartózkodás, a játéktevékenység időtartama ...) A rugalmasság vonatkozik a reggelizés, tízóraizás, uzsonnázás módjára (pl.: a kötelező testnevelés után egyszerre, más napo-

kon folyamatosan történhet) az eltérő egyéni alvásigény figyelembevételére, a gyermek alapvető biológiai szükségleteinek rugalmas kielégítésére.

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. A folyamatban nem csak az óvodapedagógus, de a többi munkatárs is segíti a gyermek önállóságának fejlődését, építi a gyermekkel kapcsolatait.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomonkövetését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Az óvodai nevelésünk a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósul meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Napirend a gyermekek életkori összetételétől függően

Időkeret	Tevékenységek			
	3-4	4-5	5-6	3-7 vegyes cs.
06.00-tól 11.30-ig	Játék. Mozgásfejlesztés (kötött és kötetlen). Folyamatos vagy közös tízórai. Kezdeményezett (választható) tevékenységek. Beszélgetőkör. Játék a szabadban.	Játék. Mozgásfejlesztés (kötött formában). Folyamatos vagy közös tízórai. Kötelező vagy kezdeményezett (választható) tevékenységek. Beszélgetőkör. Játék a szabadban.	Játék. Mozgásfejlesztés (kötött formában). Folyamatos vagy közös tízórai. Tervszerű kötött vagy kötetlen tevékenységek. Beszélgetőkör. Játék a szabadban.	Játék. Mozgásfejlesztés (kötött és kötetlen). Folyamatos vagy közös tízórai. Kötelező vagy kezdeményezett (választható) tevékenységek. Beszélgetőkör. Játék a szabadban.
11.30-tól 14.30-ig	Ebéd (kötött formában). Testápolási teendők. Pihenés. Folyamatos felkelés.	Ebéd (kötött formában). Testápolási teendők. Pihenés. Folyamatos felkelés.	Ebéd (kötött formában). Testápolási teendők. Pihenés vagy szabadon választott tevékenység. Csoportközi felzárkóztató foglalkozás.	Ebéd (kötött formában). Testápolási teendők. Pihenés vagy szabadon választott tevékenység. Játék. Csoportközi felzárkóztató foglalkozás.
14.30-tól 17.00-ig	Folyamatos uzsonna. Játék, szabadon választott tevékenységek a csoportban vagy szabadban.	Folyamatos uzsonna. Játék, szabadon választott tevékenységek a csoportban vagy szabadban.	Folyamatos uzsonna. Játék, szabadon választott tevékenységek a csoportban vagy szabadban.	Folyamatos uzsonna. Játék, szabadon választott tevékenységek a csoportban vagy szabadban.

A hetirend összeállításának elvei:

A hetirendben életkortól függően naponta biztosítani kell a rendszeres mozgásfejlesztést. Heti egy alkalommal minden korosztály számára kötelező a testnevelés foglalkozás. A 3-4 évesek számára novembertől fokozatosan vezethető be - a gyermekek eltérő fejlettségét tolerálva - a kötelezettség.

A felajánlott, választható műveltségtartalmat integráló tevékenységet úgy kell alakítanunk, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség, a művészeti tevékenységekre, amelyek a játék keretein belül szervezhetők. A kis, középső csoportokban a felajánlott tevékenységek választhatók. A vegyes összetételű csoportokban, a nagyok kötelező, differenciált tevékenységei a kisebbek számára önként választható lehetőséget jelenthetnek.

Minden csoportban heti 1 alkalommal gyümölcsnapot tartunk vagy sütő-főző tevékenységeket végzünk.

Havi 1 alkalommal **Erdőpedagógiai-**, vagy madarászovis foglalkozáson veszünk részt.

10.3. Az óvoda szakmai dokumentumai

A Weöres Sándor Óvoda Pedagógiai Programja

Az intézmény nevelőtestülete által készített dokumentum a **363/2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja** alapján, mely magában foglalja a hazai és a helyi (városi) óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a **2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelés-ről** (Nkt., ágazati törvény) és az 1993. évi LXXIX. Közoktatási törtvényt valamint, annak módosításait és a városi közoktatási koncepció irányelveit.

Munkaterv

Az adott nevelési évre szóló egész óvodát érintő programokat, azok felelőseit és a teljesítés határidejét tartalmazza.

Csoportnapló

Tartalmazza:

A csoport heti és napirendjét.

A csoportba járó gyermekek névsorát, korcsoportos beosztását.

A gyermekek gondozásával, szocializálásával kapcsolatos feladatokat (félévente). Ezeket az óvónők az adott időszak végén értékelik és ennek eredményeit figyelembe véve tervezik a következő időszak tennivalóit.

A csoport hagyományait (születésnap stb.).

A gyermeki tevékenységek anyagát heti tervezéssel, az ehhez kapcsolódó szervezési feladatokat havi tervezéssel.

A gyermekcsoporttal kapcsolatos tapasztalatokat a napló megfigyelés rovatában.

A gyermekeknek év elején kötelezően megtartott tűz-, és balesetvédelmi „oktatását”.

Az egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai - személyiséglapok

Tartalmazza a gyermek adatait és óvodáskor előtti fejlődésének jellemzőit, a fejlődésük nyomon követéséről készült feljegyzéseket.

Óvodába lépéskor, majd évente a megadott szempontok szerint rögzítjük a gyermek fejlődését, a fejlesztésükkel kapcsolatos teendőket.

Felvételi – mulasztási napló

A gyermekek naprakész nyilvántartása, és adatai.

10.4. Óvodánk kapcsolatai

Óvodai nevelésünk a nevelés más színtereinek - család, társintézmények, közművelődési intézmények, egyéb segítők - szoros együttműködésével lehet csak eredményes. E nevelési

színtereken érvényesülő hatások dialektikus egysége és kölcsönhatása nélkülözhetetlen az óvodai nevelés céljainak elérésében.

KAPCSOLATOK MODELLJE

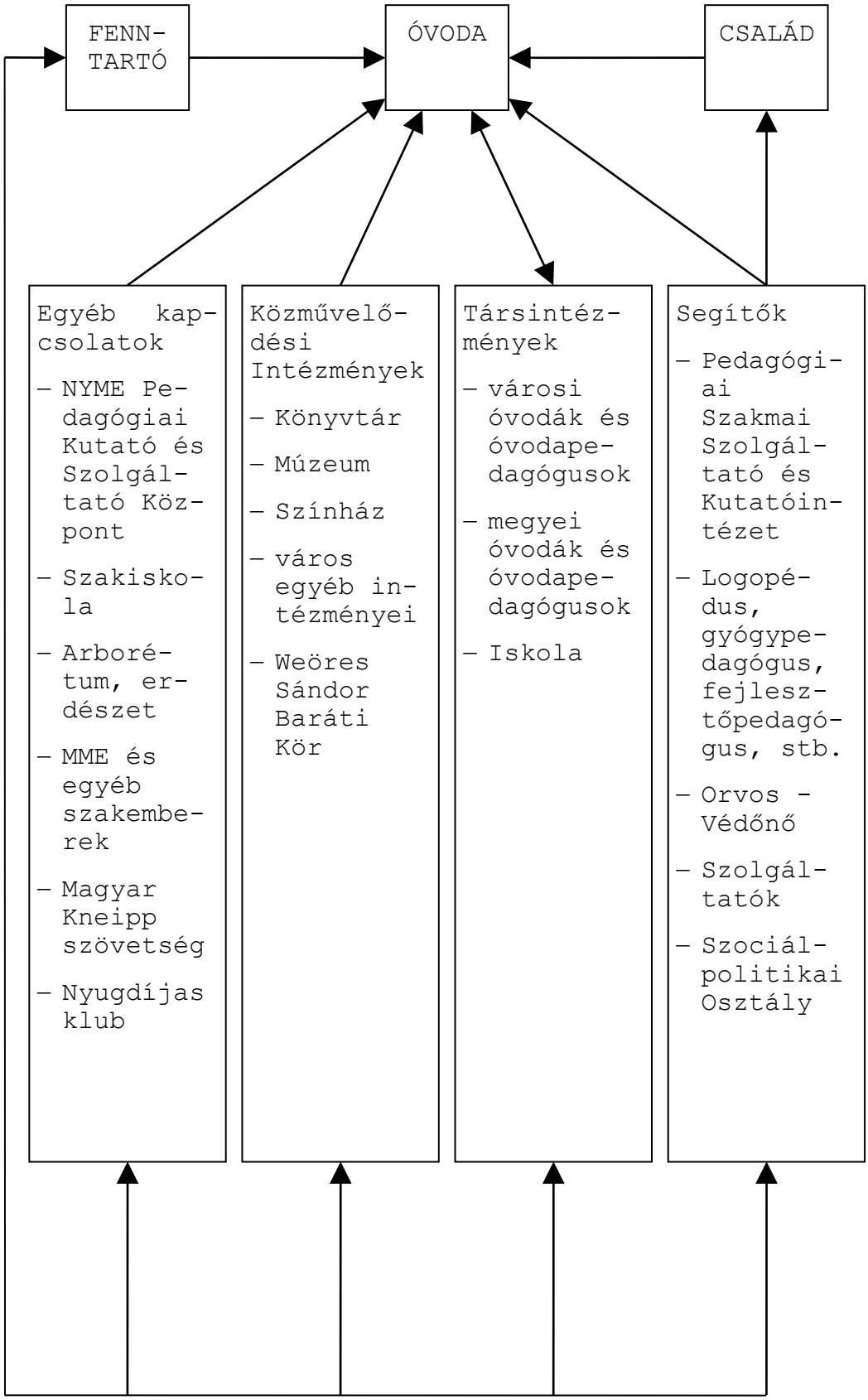

Legszorosabb kapcsolatunk a **családdal** van. Az óvoda a gyermek fejlesztése során a családi nevelésből indul ki,: a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgáljuk a gyermek fejlődését.

A kapcsolattartás elvei:

Az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt.

Az óvodapedagógus mindenben támasza és segítője legyen a szülőnek.

Legyen nyitott a szülő kéréseire és javaslataira, mérlegelje azokat.

Kölcsönösen alkalmazkodjon a szülő és az óvodapedagógus egymáshoz.

A kapcsolat épüljön tapasztalatra és mélyüljön a közös programokon.

A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembe vétele az együttműködés során, a megfelelő segítségnyújtásban nélkülözhetetlen.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőség szerint – kapcsolatot tart fenn.

A kapcsolattartás formái:

Családlátogatás: célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermek környezetét, a családban elfoglalt helyét, tájékozódjon a családi nevelés elveiről, gyakorlatáról.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek esetében a ***gyermekvédelmi felelőssel*** együtt végezzük.

Szülői értekezlet. Kötetlen beszélgetés: témákról, feladatokról, programokról és a csoport eredményeiről, viselkedéséről, otthoni problémákról. Együttgondolkodás, vélemények, javaslatok egyeztetése.

Fogadóórák: személyre szólóan, igény szerint, időpont egyeztetés után, havi rendszerességgel. Bizalmas jellegű információk közlésére alkalmas. Napi kapcsolattartás: a gyermek érkezésekor és hazamenetelekor napi aktuális problémák közlése személyesen.

A faliújságon gyermekek napi tevékenységeiről, programjairól a csoportöltözőkben elhelyezett heti és havi programtervek tájékoztatják a szülőket.

Csoportok zárt csoportban tájékoztatják az internetes oldalon a szülőket az aktuális programokról, és azok megvalósulásáról a mindenkkori adatvédelmi szabályoknak megfelelően.

Nyílt napok: lehetőséget biztosítunk az óvoda munkájának megismerésére. A szülő tájékozódhat gyermeke csoportban elfoglalt helyéről, teljesítményéről és viselkedéséről. A még nem óvodás gyermekek és szüleik bepillantást kaphatnak az óvoda életébe, megismerkedhetnek az óvoda dolgozóival.

Közös programok, ünnepek: az óvoda és család közötti kapcsolatok elmélyítését szolgálják. Lehetnek: ünnepi együttlétek, kirándulások, sportprogram, közös film és színház látogatás, játszódélutáni közös készülődés az ünnepekre (süteménysütés, díszek készítése).

Szülői szervezet: kapocs a szülők és a nevelőtestület között. Véleményt nyilvánít, javaslatot tesz a törvényben meghatározott jogait érvényesítve

Segítők

Pedagógiai Szakmai Szolgáltató és Kutatóintézet segíti a folyamatos szakmai továbbképzést, helyi programok kidolgozá-

sát. Az intézet szakemberei szülői kérés, ill. óvoda fejlesztő pedagógusával történt konzultáció alapján végzik a tanulási képességek és az iskolai érettség vizsgálatát.

Logopédus javítja a beszédhibákat, törekszik a következményes pszichés zavarok megelőzésére. Az utazó gyógypedagógus és fejlesztőpedagógus igény szerint végzi a BTMN-es és az SNI gyermekek körében a fejlesztő foglalkozásokat.

Az **óvoda orvos** és **védőnő** a mindenkori törvényi előírásoknak megfelelően ellátja az egészségnevelés feladatait.

Sportintézmények, egyéb szolgáltatók: uszoda, jégpálya. Tanfolyam jelleggel úszásoktatás, korcsolyatanulás.

Külső kapcsolatok

Óvodákkal: Pedagógiai munka színvonalának emelése egymás eredményeinek megismerése céljából látogatások, közös munkaközösség, szakmai napok szervezése.

Általános iskolával: Egymás munkájának megismerése érdekében nagycsoportosok látogatása az iskolába, tanítónők részvétele a nyílt héten, szülői értekezleten, közös ünnepeken.

Közművelődési intézmények

Alkalomszerűen látogatunk el a könyvtárba, múzeumba, falumúzeumba, Gyermekek Házába. A nagycsoportosok bérletes színházi előadásokon vesznek részt és a különböző programokat látogatják (bábszínház, madárkiállítás).

Kapcsolat a fenntartóval

Az intézményi munka személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása, koordinációs tevékenység, törvényesség, gazdálkodás szabályainak betartása érdekében.

Egyéb kapcsolataink

A faluban működő **nyugdíjas klubbal** hagyományos kapcsolatot alakítottunk ki, a kapcsolattartás formái: Betlehemi játék a templomban.

Hermann Ottó Szakiskolával: A gyermeki ismeretszerzés színtere: melegház, állatok, természetfilmek megtekintése, Zöld jeles napok rendezvényei.

Szociális Irodával, gyermekjóléti szolgálatokkal: Gyermekvédelmi feladatok ellátása, koordinálása az óvodavezető és a gyermekvédelmi felelős feladata.

Magyar Madártani Egyesület: madarászovis foglalkozások vezetése szakember segítségével, az óvodakert rendezésében, megismerésében való részvétel.

Arborétum, **erdészet**, stb.: Erdőpedagógiai foglalkozások, kirándulások megszervezése, abban való részvétel, tanácsadás, stb.

NyME Kutató és Pedagógiai Szolgáltató Központ: szakmai napok, Jó gyakorlatok munkamódszertani bemutató foglalkozások szervezése.

Weöres Sándor Baráti Kör: Óvodai rendezvények, szakmai napok, tanulmányi kirándulások alkalmával

11. Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink

A korszerű egészségfejlesztés elvei:

Óvodánk tevékenységrendszere és tárgyi környezete lehetővé teszik a gyermekek egészséges életmódra nevelését és környezettudatos magatartásuk alapozását, az egészséges életvitel igényének kialakítását.

Kiemelt figyelmet kapnak a gyermekeink saját egészségükhöz és a természeti környezethez való viszonyát erősítő területek, különösen a különböző szociális, kulturális esetlegesen nyelvi hátrányok ellensúlyozására irányuló törekvések.

Az egészségvédő, egészségfejlesztő nevelés funkcióját minden gyermekkel kapcsolatosan egyedinek tekintjük.

Egészségnevelésünk során hangsúlyozott a testi egészség (gondozás, edzés, mozgásfejlesztés), a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása, képességfejlesztés) és a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet segítése). Feladatunk a **Kneipp módszer** megismertetése és napi gyakorkatban való alkalmazása, a családok bevonása az egészséges életmód szokásainak alakításában.

Pedagógiai munkánk során kiemelt a **fenntarthatóságra nevelés**, az **ökológiai szemléletmód** alakítása, az élővilágnak és épített környezeti értékeinknek felfedeztetése, megismertetése és annak megóvására nevelés, mely lehetővé teszi, hogy környezetükben jól tájékozódó, azt védő, a szépre fogékony, lakhelyükhöz kötődő gyermekeket neveljünk.

A **természet- és a környezetvédelem** fontosságának megismertetése komplex feladat,mely cselekedtető, felfedező jellegű játé-

kos programok által valósul meg a napi gyakorlatban. Kielmelt hangsúlyt szentelünk az **erdőpedagógiai foglalkozásoknak**, a terepen szervezett szakember álta vezett ismeretszerző tevékenységeknek.

Céljaink

- Az egészséges életmód, rekreáció (életmódkultúra) megalapozása.
- Kneipp egészségmegőrző módszer gyakoraltának megalapozása.
- Mozgásos (speciális, sokmozgásos) tevékenységek megismertetése, megszerettetése.
- Pozitív személyiségjegyek kialakítása, szokás és normarendszer megalapozása: érzelmi-, erkölcsi-, közösségi nevelés hatékonyságának növelése.
- Természet- és környezetvédelem, környezettudatos magatartás kialakítása.
- Erdőpedagógiai foglalkozások által személetformálás megalapozása.
- A különbözőség tolerálása, elfogadtatása - inkluzív pedagógiai szemlélet erősítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együtt-működési képességének fejlesztése, integrált nevelése.

Feladataink:

- **Az egészséges életmód** korszerű értelmezésével a gyermekek testi- lelki - értelmi képességeinek fejlesztése. A fejlesztéshez esztétikus, rendezett, balesetmentes és célirányos környezet kialakítása, amely a gyermek számára impulzusokat ad a tevékenykedésre.
- A mentális és pszichés fejlesztés érdekében az **érzelmi biztonság** megteremtése.

- A gyermekek érdeklődésére, aktivizálására, egyéni sajátosságaira, fejlődési ütemére épülő ismeretnyújtás: készség-, képességfejlesztés, attitűdalakítás.
- A környezeti- és művészeti értékek, szépségek felfedeztetése, ápolása.
- Az óvoda-iskola közötti átmenet könnyítése.

Az iskolai élet kezdésére megfelelő biológiai, szociális és pszichikus érettség kialakítása, sokszínű változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálásával:

- **biológiai érettség**: nagy- és finommotoros mozgás-, egyensúlyérzék-, térirány-, vizuális észlelés fejlesztése, auditív információk feldolgozása, keresztcsatornák fejlesztése (vizuális – tapintásos, vizuális – auditív, vizuális – kinesztétikus, auditív – taktilis, interperszonális működés, szem – kéz, szem –láb koordináció),
- **szociális érettség**: érzelmi, akarati élet formálása, magatartás-, viselkedéskultúra, tár-sas kapcsolatok fejlesztése, felnőttekhez és a tanuláshoz való pozitív viszony alakítá-sa, teljesítményen keresztül történő „én érvényesítés”, önállóság fejlesztése, a feladattudat-, feladattartás-, önálló helyzetmegoldásokra való képesség kialakítása,
- **pszichikus érettség**: beszédkészség, figyelem, emlékezet, gondolkodás, kreatív kép-zelet életkornak megfelelő fejlesztése.

12. ELLENŐRZÉS, MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS ÓVODÁNKBAN

12.1. Ellenőrzés

Célja: A pedagógiai programban megfogalmazott cél és feladatrendszer nyomon követése.

Alapelvek:

- Tárgyilagos
- Szakmailag megalapozott
- Alapos, pontos
- Tervszerű, folyamatos (kapcsolódik a pedagógiai programhoz, munkatervhez)

Ellenőrzésre jogosultak köre:

Óvodavezető: pedagógia munka egészére, az intézmény teljes működésére vonatkozóan teljeskörű ellenőrzési joggal bír.

Az óvodavezető távollétében **óvodavezető helyettes:** az óvodavezető távollétében a pedagógiai munka és szervezet működésére vonatkozóan teljeskörű ellenőrzési joggal bír.

Munkaközösség-vezető: az adott nevelési területen jogosult a munkaközösség által képviselt ellenőrzést végezni.

Az ellenőrzések előre ütemezetten, illetve spontán, alkalomszerűen történnek. (tájékozódó, tematikus, visszatérő látogatások) Az ellenőrzések tapasztalatainak megbeszélése az érintettek részvételével történik. Az általános tapasztalatokat a nevelőtestülettel ismertetni kell.

A pedagógiai munka ellenőrzésének iránya:

1. Pedagógiai dokumentumok ellenőrzése

   Szempontjai:

   - A célok és feladatok a gyermekek fejlettségi szintjére alapozottak-e.
   - A tevékenységek megfelelnek-e a gyermekek életkori sajátosságainak.
   - A képesség – készségfejlesztés az életkori sajátosságokra épül-e.
   - A csoport neveltségi szintjének tervezése reális-e.
   - A gyermekek fejlődését rögzítő dokumentumok naprakész vezetése.

2. Gyakorlati munka ellenőrzése

   Szempontjai:

   - H.N.P. követelményeknek, alapelveinek érvényesülése.
   - Egyéni módszertani gazdagság
   - A gyermek egyéni és a gyermekcsoport általános fejlettsége.

Az ellenőrzések konkrét témáját, területeit, idejét az éves munkatervben határozzuk meg.

Az óvodapedagógusi munka hatékonyságát a csoport egészének neveltségi szintje mutatja, amelyhez csoportonként tényfeltáró elemzés is társul. A csoporton belüli neveltségi szint személyes megfigyelésen alapul, amely a csoportban dolgozó két óvodapedagógus munkájának megfigyelésére épül, valamint az egyéni összegző mérés eredményeire.

Az óvoda működésével kapcsolatos egyéb (gazdasági, ügyviteli, egészségügyi, munkabiztonsági, stb.) ellenőrzésének rendje az SZMSZ-ben van rögzítve.

12.2. Mérés

Célja:

- A gyermek egyéni fejlettségi szintjének meghatározása.
- A gyermekcsoport fejlettségének meghatározása.
- Az alkalmazott nevelési eljárások hatékonyságának mérése.

Alapelvei:

- A gyermek életkori sajátosságának megfelelő mérőeszközök használata.
- A gyermek megszokott környezetében történjen.
- Rendszeresség.
- A mérés eredményeinek hivatali titokként való kezelése.

A mérésben résztvevők:

- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok.

Módszerei:

- Megfigyelés, feljegyzések
- Felmérőlapok
- Gyermekmunkák gyűjtése, elemzése

A gyermek óvodába lépésekor személyi adatlapján rögzítjük az óvodáskor előtti fejlődésének, és szociokulturális hátterének jellemzőit.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül

ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése személyiségi lapokon történik. Ennek meghatározott időpontjai:

- Óvodába lépés (bemenet)
- Nevelési évek folyamán meghatározott időközökben (félévente)
- Iskolába lépés előtt (kimenet)

A tanköteles korukat megelőző nevelési évben a gyermekeknek napi 45 perces iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet tervezünk, mely az óvodában helyben megszervezhető. A napi 45 perces, differenciált iskola-előkészítő foglalkozás az iskolai életre való felkészítést szolgálja, és akár 3 részre is bontható, hogy igazodjon a gyerekek terhelhetőségéhez.A tevékenységek célja a későbbi sikeres beilleszkedés, képességfejlesztés.

A gyermekkel, gyermekcsoporttal kapcsolatos folyamatos megfigyelések tapasztalatait a csoportnaplóban feljegyzésekben rögzítjük. Ennek alapja a gyermek játékának, tevékenységének folyamatos megfigyeléséből származó információk (gyermekrajzok, alkalmazott feladatlapok).

Az egyéni képességfejlesztés mindenhol érvényesül. Minden óvodapedagógus tudja, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomonkövetése, mérése, elemzése értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

A rögzített adatokról mindenkor – egyéni fogadóóra keretében – a szülőket tájékoztatjuk, akik aláírásuk-kal igazolják, hogy részt vettek a tájékoztatáson, illetve nyilatkoznak egyetértésükről a rögzítettekkel kapcsolatosan.

A gyermek iskolaérettséggel kapcsolatos fejlettségéről egyénenkénti részletes tájékoztatást adunk a szülők részére iskolába lépés előtt a fejlettségmérő lapok alapján.

A dokumentumok hozzáférhetők a kijelölt személyek részére és hivatalos adatszolgáltatás céljára.

12.3. Értékelés

Célja:

- A helyi nevelési programban megfogalmazott célok összevetése az óvoda működésének eredményeivel.

Alapelvek:

- Szakmailag megalapozott, empatikus, pozitívumokra épülő legyen.
- Biztosítsa az önértékelés és kölcsönös kommunikáció lehetőségét.
- Személyre szóló, fejlesztő szándékú legyen.

Értékelésre jogosultak köre

Óvodavezető – óvodavezető helyettes: a pedagógiai munka színvonalának, minőségének megítélésére, illetve az intézmény működésének, a feladatok megvalósításának, az elért eredmények értékelésére.

Csoportban dolgozó óvónők: a gyermek egyéni fejlettségére, illetve a gyermekcsoport általános fejlettségére vonatkozó értékelésre.

Munkaközösség-vezető: az általa vezetett munkaközösség eredményeinek éves beszámoló értékelésére.

Az értékelés területei

- Gyermekek, gyermekcsoport: az értékelés alapját képezik a személyiségi lapok, csoportnapló feljegyzései, a gyermekek munkái (rajzok, feladatlapok).
- Nevelési, tanulási folyamat: csoportok dokumentációi, ellenőrzések eredményei, év végi óvónői önértékelés, vezetői értékelés alapján.
- A pedagógiai program cél- és feladatrendszerének megvalósulása. Formatív-, informatív felmérések, illetve az éves kitűzött célok és feladatok viszonyítása alapján éves beszámoló értékelésben. Ezen felül a felülvizsgálat időszakában a törvényben meghatározott időpontok és szempontok alapján.
- Óvodánk működésének értékelése: évente a vezető óvónő összegző jelentést készít, melynek része a munkatársak önértékelése

Az értékelés típusa:

- Diagnosztikus értékelés: a gyermek óvodába lépésekor, a gyermek fejlettségét diagnosztizáljuk (anamnézis bemenetkor)
- Formatív értékelés: a gyermek fejlődését nyomonkövető értékelést az óvodában töltött évek alatt folyamatosan végezzük.

- Szummatív értéklés: összegző, lezáró értékelés, melyet évvégén, és az iskolába lépés előtt (kimenet) végzünk.

Az értékelés dokumentálása

Az érintettekkel történő megbeszélésről jegyzőkönyv készül, mely az óvoda irattárában kerül elhelyezésre. Az éves értékelő beszámolójelentés egy példányát a fenntartó részére küldjük meg, egy példányát az iktatóban helyezzük el

Óvodánk ellenőrzési, értékelési, mérési rendszere

Célterület	Időszak			Mérést, értékelést végző	Módszer, eszköz
	Bemenet	Nevelés folyamán	Kimenet		
Gyermekek	Szintfelmérés egyéni fejlettségről, szociokulturális háttérről	Gyermekek fejlődésének folyamatos nyomonkövetése	Iskolaérettségi szűrés, értékelő beszámoló a szülők részére	Csoportok óvónői	Adatlapok, személyiségi lapok, megfigyelések
Nevelési-tanulási folyamat	Tervezés	Módszervariációk	Pedagógiai folyamat eredményessége	Óvodavezető, munkaközösség vezető	Önértékelés, diagnosztikus- formatív- szummatív- informatív értékelés
Pedagógiai program cél- és feladatrendszere	PP cél és feladatrendszere	A célok megvalósulása, korrekció, kiegészítés	Célrendszer és nevelési tartalom szükségszerű módosítása 4 évente	Óvodavezető, nevelőtestület	Összehasonlító elemzés, formatív és informatív felmérések
Intézmény működése	Tervezés, szervezés, döntés, előkészítés	A megvalósulás folyamata, a vezetési funkciók megvalósulása	A működés eredményessége törvény szerint	Óvodavezető	Irányított önértékelés

13. Legitimációs záradék

SZOMBATHELYI WEÖRES SÁNDOR ÓVODA

Intézmény OM-azonosítója:036472

Készítette a nevelőtestület bevonásával:

……..……

Füziné Renácz Zita

igazgató

Szombathely, 2025. 11.15.

Legitimációs záradék

Fenntartó nevében

Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének Kulturális, Oktatási és Civil Bizottsága a Szombathelyi Weöres Sándor Óvoda Szombathelyi Weöres Sándor Óvoda Pedagógiai Programja című Pedagógiai Programját …… számú határozatával jóváhagyta.

…….

Dr. László Győző

alpolgármester

Szombathely, 2025. 11.15.

A dokumentum jellege: nyilvános

P.h.